

Het ontstaan van Bankpapier. — De aankomst der Nederlandsche vliegers te Batavia. — De nieuwe leider der S. D. A. P. — De „Zwaluwen” te Parijs. — Blauw-Wit—N. A. C. — „Vitesse” te Brussel. — In het Mekka der Mormonen. — De afkondiging van het Heilige Jaar.

GEÏLLUSTREERD WEEKBLAD

PANORAMA

No. 27 (1) 12DE JAARGANG
2 JAN. 1925

A.W. SIJTHOFF'S
UITGEVERS MAATSCHAPPIJ
LEIDEN

Prijs per 20 ct. Voor Week- 17 1/2 ct.
Nummer Abonné's
Per kwartaal f 2.25, Franco per post f 2.50

AJAX—WILLEM II 8—1

Van den den tweeden Kerstdag op het Ajax-terrein te Amsterdam gespeelden wedstrijd Ajax—Willem II, die door Ajax met 8—1 gewonnen werd, geven wij op deze pagina een serie interessante eigen opnamen. — Hierboven, links: een spannend moment voor het Ajax-doel; rechts: voor het doel van Willem II.

Een aanval op het doel van Willem II. — De doelvrediger grijpt nog juist bijtijds in.

De nieuwe Ajax' doelman in actie.

Een aardig speloogenblik.

Twee spannende spelmomenten.

Het ontstaan van het Bankpapier

Heeft u zich bij eene bankinstelling wel eens een bedrag van 'n paar ton doen uitbetalen, lezer? Misschien wel. Wellicht ook niet. Hoe dit ook zij, mij is zoiets nog nooit overkomen en ik geneer me niet dit te erkennen.

Wél heb ik soms in de queue staande, toegekeken hoe zoo'n bankbediende doende was een groote som uit te tellen. Verbazend, welk 'n vingervlugheid! Eerst doet hij een greep onder-naast zich ergens in eene voor ons ondoordringelijke ruimte en diep daaruit een aantal bundels banknoten op. Daar er blijkbaar om wat veel „klein” papier is gevraagd, begint de kassier met slechts enkele duizendjes; daarna eenige van driehonderd; doch nu breekt de lawine los: de eene bundel voor, de andere na ondergaat met bliksemsnelheid het tellingsproces; rikketikketiketiketik; de

in guldens had moeten uittellen! Dan ware hiermede niet alleen een geruimen tijd gemoeid geweest, doch de cliënt had ook, in plaats van zijn valiesje, een vrachtauto moeten nemen om eenige honderden kilo's zilver te vervoeren.

U vindt dit natuurlijk eene onmogelijke situatie; en dat is ze ook; doch merkt ge wel, dat ik u ongemerkt heb gebracht daar waar ik u hebben wilde? Namelijk tot deze conclusie: dat papieren geld toch 'n groot gemak is.

(‘n Reuzegemak! Vraag dit maar eens aan de Duitschers van 1918—'23, die biljoenen waardelooze Markden de wereld insmeten en er echt geld voor in de plaats kregen!)

Reeds zeer vroeg heeft men gevoeld dat het met groote betalingen in, en transporten van, het zware, onhandelbare gemunte geld op den duur niet ging en men zocht naar een middel om de *betaling met geld* te vervangen door de *betaling met vorderingen van geld*. De *wisselbrief* was 't resultaat dezer zoekpartij, en eeuwen lang heeft men van den *wissel* gebruik gemaakt om, vooral op grootere afstanden, betalingen te doen geschieden zonder dat het geld van plaats veranderde.

De wissel heeft zich, veelvuldig gewijzigd, tot in onze dagen gehandhaafd en wordt geëscorteerd door een staf van andere waardepapieren, als *assignaties*, *kassierskwitanties*, *promessen*, *kassiersbriefjes*, *chèques* enz. die echter geen van alle met den naam van wissel mogen worden aangesproken.

De wissel heeft echter één inconvenient, n.l.: zijne beperkte bruikbaarheid; het gaat steeds om twee bij name genoemde partijen of hunne „orders”. Een algemeen betaalmiddel in geld werd hij nooit en kon hij ook nooit worden.

Dit was voorbehouden aan het papier, dat door de z.g. banken, meer in het bijzonder door de circulatiebanken in omloop werd gebracht, waarbij wij in de eerste plaats denken aan onze Nederlandsche Bank, welke intusschen niet de oudste in haar genre is.

Reeds lang vóór haar bestonden er circulatiebanken — d.z. banken die de bevoegdheid hebben bankpapier uit te geven — in Zweden (1658); de Bank van Engeland (1694); de Banque Royale in Frankrijk (1716); Pruisen 1765; enz.

Voor ons is echter de Nederlandsche Bank wel de belangrijkste. Zij werd in 1814 opgericht, had in den beginne met vele moeilijkheden te kampen, vooral ook doordien koning Willem I te Brussel eene concurrerende Bank oprichtte; zij verkreeg in 1863 een wettelijk octrooi, dat gelijkstond met een monopolie en sindsdien herhaalde malen is hernieuwd. Zij is gevestigd te Amsterdam en heeft een dicht net van agent- en correspondentieschappen over het geheele land. Ze is de eenige levenancierster onzer bankbiljetten. En dat wil wat zeggen!

Een *bankbiljet* toch is een geldswaardig papier, door den Staat uitgegeven, waarop in ons land de Nederlandsche Bank aan *toonder* het bedrag daarop vermeld uitbetaalt.

Het behoeft geen nader betoog dat zoo'n strookje papier, dat op zichzelf aan papier en drukloon geen dubbeltje waard is, zijn *representatieve* waarde uitsluitend ontleent aan het feit, dat het opgedrukte bedrag van alle in omloop zijnde bankbiljetten tezamen in de Safes der Bank, in edel metaal, grootendeels aanwezig is en — dit opgedrukte bedrag namelijk — ieder oogenblik tegen inlevering van het bankbiljet, door *toonder* kan worden opgevorderd. Een en ander behoorlijk bekrachtigd door de handteekeningen van den minister van financiën en den directeur der Ned. Bank.

De zekerheid dat dit alles zoo is, maakt het bankbiljet, naast de munt in specie, tot een der meest betrouwbare betaalmiddelen der wereld.

„Zoo goed als de Bank” is een bekende uitdrukking om iets heel solieds aan te duiden.

„Mooi gezegd; bravo....”

Staak uw voorbarig applaus; wij hebben nog enkele circulatiebanken, namelijk: de koloniale; de Javase Bank te Batavia; de West-Indische Bank te Paramaribo en de Curaçaosche idem te Willemstad, die alle hare eigen biljetten uitgeven.

En behalve deze circulatiebanken, bestaan

Het Lokettenkantoor der Nederlandsche Bank in den Haag.

er nog een massa andere banken, waaronder wij slechts noemen: de Wisselbanken; de Spaarbanken; de Hypotheekbanken en Voorschotbanken; de Landbouwbanken, en niet te vergeten ook de Bank van Leening, Lombard, Lommerd, ook wel familiaar Oome Jan genoemd.

Ja, „het lommerdbriefje” is eigenlijk óók een soort „bank”-papier; maar niet zoo chic, zoo voornaam, zoo en vogue, er zit altijd een luchtje aan van bundeltjes oud linnen en sjofele sieraadjes, ook wel van betere dingen die beleend worden om de armoe buiten de deur te houden óf... om ze (die dingen) veilig op te bergen als men buitenslands gaat. Een *bankbiljet* is het evenwel niet, maar meer een

De hand eener milliardairs-dochter.

pandbrief; en de Bank is een gemeentebedrijf, voortgesproten uit het vroegere particuliere lombardbedrijf, dat vaak meer op een schapenvilderij dan op een berg van barmhartigheid (b.v.: mont de piété) leek.

Nóg vroeger waren die pandjeshuizen in handen van vreemdelingen, geëmigreerde bewoners van Italië, Lombarden genaamd, wier naam in den loop der tijden op het bedrijf is overgegaan, zoodat men nog spreekt van Lombard.

Ook het woord bank is van denzelfden oorsprong: *banca*, de tafel of bank der geldwisselaars. Reeds veel langer bezaten de Grieken en Romeinen iets dergelijks; men denke slechts aan den Tempel te Jeruzalem, alwaar Jezus de tafel der wisselaars omkeerde.

Het italiaansche woord, *banchiere* gaf het aanzijn aan ons *bankier*.

In dien goeden tijd van 1300-en-zooveel was een *bankroetier* een geldwisselaar die het vertrouwen zijner medemenschen, of erger nog: dat zijner collega's, had beschaamd en wiens wisseltafeltje men daarom stuk sloeg; *banca* (o) *rotta* (o): bank of tafel kapoeres.

In onzen — veel beteren — tijd is een *bankroetier* iemand die als directeur of zoo iets, eener N.V., Bank of óók zoo iets, met millioenen goochelt, net zoo lang totdat ze zijn wegge-moffeld; en als men hem dan bij dit kinderlijke spel overvalt, met het onnoozelste gezicht der wereld zegt dat-ie niet weet waar al dat spie gebleven is. Hij valt dan wel eens in handen der Justitie, die hem óf voor een paar jaartjes opbergt óf hem moet laten loopen omdat hij de heeren te glad af is.

Om nu weer op onze banknoten terug te komen: Goed bankpapier moet zijn gedrukt op taai, speciaal papier van „onnavolgbare” samenstelling; de druk moet zoodanig zijn dat hij aan het copieëren door *valsche munters* alle mogelijke hinderpalen in den weg zet.

Met enkele onzer bankbiljetten schijnt dit niet het geval

Nederlandsch-Indisch Recepis uit den tijd van L(odewijk) N(apoléon), uitgegeven in 1810. Formaat van het origineel 8 x 12 cm. Ondergrond: Javaansche danseres.

linkerhand rust op den stapel biljetten; met de midden-vingers der rechterhand nu en dan even bevochtigd, worden de dure velletjes slechts het zestigste eener seconde aangeraakt, opgewipt en door de linker opgevangen; snel, steeds sneller gaat het; bankjes van alle waarden hoopen zich op tot stapeltjes; men kan er geen oog meer op houden; alleen het oog van den kassier waakt; niet één ontgaat zijn scherp blik... Ziezo, nu nog wat zilvergeid, de cliënt aan de buitenszijde van het loket teekent een bewijsje, bergt de bundels bankpapier in een tasch, de specie in een zakje... klaar! — Wie volgt?...

Maar verbeeldt u nu eens, dat deze bediende dit bedrag in centen, of om meer bij de waarschijnlijkheid te blijven,

Een Eersteling: Bankbiljet van f25. Nummer Eén. 3 April 1814

Het oudste en nieuwste Bankbiljet der Nederlandsche Bank. Formaat van het oude biljet 12 x 20 cm. boekdruk in bleekrood op geelachtig papier; waarden en volgnummers met zwarten inkt ingevuld. Geen watermerk. Het woord „Vernietigd” is met een stempel aangebracht.

te zijn; althans de valschemunterij is hier nog steeds aan de orde van den dag. Er wordt wel eens eenig valsch papier in beslag genomen, doordien het niet goed genoeg was nageemaakt. Het is echter niet onwaarschijnlijk dat er nog oneindig veel meer in omloop is, dat zóó goed is nagebootst dat vervalsching niet meer te constateeren is.

Er zijn altijd brave lieden geweest, die knoeierij verkozen boven eerlijken arbeid.

Voor met het gemunte geld heeft men heerlijk geknoeid. Zeer oud is het gesol met de *alliges* of *legeringen* (metaalmengsels). In oudere Helleensche tijdperken was het geen zeldzaamheid dat een zekere muntsoort, laat ons zeggen de gouden stater, bestond uit alliges die varieerden tusschen de 2 en de 80 percent goud op de eenheid gemengd metaal!

Een stater kon dus evengoed twee als tachtig deelen goud bevatten. Zoo gebeurde het dat van twee staters die men vóór zich had, de één zoo bleek zag als de opkomende maan, en de ander zoo rood als de ondergaande zon. In ons land snoeide men voorheen naar hartelust en zoo intensief dat er van vele munten niet veel meer overbleef dan de kern; de rest was verdwenen in de smeltkroes der snoeiers. De kartelrand en het randschrift hebben een einde gemaakt aan deze practijken.

Wat men toen aan de munten deed in het klein, is nu aan het bankpapier nog mogelijk in het groot.

Merkwaardig is dat onze onmiddellijke voorvaders van

Een vals (boven) en een echt bankbiljet van f 25.—

het begin der 19e eeuw naïefelijk in de meening schenen te verkeerden dat men hun bankpapier wel niet zou namaken.

Op muntbiljetten van 1846 vinden wij nog géén strafbepaling gedrukt; eerst op die van 1849 komt de bekende clause van art. 7 van het toenmalige W. v. S. voor. Daarentegen op biljetten der Nederl. Bank van 1859 weer niet. Eerst langzamerhand is men tot de ervaring gekomen dat den valschen munter niets heilig is, zelfs geen bankje van duizend.

Depreciatie. Als kind liet ik me imponeeren door het afgrijselijke verhaal van een baldadigen suiklord, die de eervergeten snodeheid had om met een brandend bankbiljet van 25, of 40, 60, 100 gulden, (al naar dat liet viel) zomaar z'n sigaar (pijp, sigaret) aan te steken!

Tegenwoordig geef ik er geen lor meer om, als een Duitscher (Hollander, Franschman, Engelschman, Spanjaard) zijn pijp (sigaar, sigaret) met een 100.000 mark-schein allumeert; want dan is-ie nog goedkooper uit dan met een lucifer van 20 cent het pak.

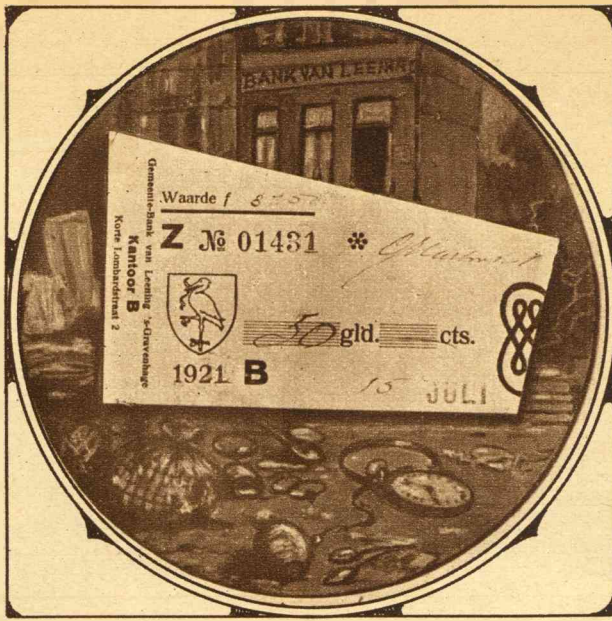
Ons bankpapier staat goddank nog hoog.

Het maakt ook een goed figuur, zoowel innerlijk als uiterlijk; evenals onze specie.

Als men onze acht fraaie geldstukken vergelijkt met de oude oortjes, pietjes, Zeeuwsche rijksdaalders, zestaven, duiten, penningen, realen, stooters, braspenningen, vijfblanken,

Voorzijde van een bankbiljet van f 300.— en achterzijde van een van f 500.— van de Javasche Bank.

Het „lommerdbriefje“, óók een „bank“-biljet!

dukaten, vijfgrooten, daalders, ducats, goudgulden en hoe die antediluviaansche chaos verder heeten moge, dan kunnen we tevreden zijn over den vooruitgang en de vereenvoudiging op dit gebied.

Ook ons bankpapier ziet er aardig uit; vergeleken bij wat we 'n honderd jaar terug te zien kregen, is het verschil bijzonder in het oog vallend. Men vergeet hierbij niet dat men in het eerste begin der negentiende eeuw geen andere reproductie-methoden kende dan boekdruk, houtsnede en kopergravure, juist alle drie minder geschikt om eenig eigendommelijk karakter aan een banknoot te schenken.

Later werden de lithografie, de fotografie en tal van andere -fiën uitgevonden en tegenwoordig beschikt men over uitgebreide technische hulpmiddelen om aan het meest waardevolle papier des lands een waardig en artistiek aanzien te geven.

Onze illustraties geven aardige staaltjes van oud en nieuw bankpapier, die voor zichzelf spreken.

Het Fransche assignat; het Indische recepten van 3 Rijksdaalders uit den tijd van Lodewijk Napoleon; het echte en het valsche bankbiljet van f 25.—; de koloniale banknoten, en vooral ook de eersteling, het eerste bankbiljet der Ned. Bank van 1814 e. a., mogen den lezer evenzeer behagen als zij het den schrijver deden.

Tekst en foto's van A. M. V. v. W.

DE GESTOLEN KAARSJES

Vertaald uit het Hongaarsch van László Zsoldos.

Op het kerkhof aan het einde van het dorp stonden op den avond van Allerzielen de kaarsen nog levendig te flikkeren op de graven der dooden, en kransen van levend groen sierden de houten kruisen en steenen grafmonumenten, maar op den doodenakker heerschte reeds de algeheele stilte.

Het publiek, bestaande uit belangstellende bezoekers en treurende bloedverwanten, was door den winterschen, vroeg invallenden avond al naar huis gedreven, en geen levende ziel bewoog zich meer tusschen de grafheuvels, slechts János, de opzichter der begraafplaats. Als een alleen achtergebleven, verlaten geest doolde hij rond tusschen de zwijgend aaneengeschaarde kleine terpen, onder welke gelukkig en ongelukkig, rijken en armen, ouden en onschuldige kleinen den gemeenschappelijken, eeuwigen slaap sliepen.

De graflampjes en de kleine en groote, dikke en dunne, witte en gekleurde waskaarsen lieten hun zwakke lichtkringen vallen op de gestalten van den zich nu hier, dan daar bukkenden bewaker, verlichtten hem even, gleden dan af over zijn gelapten broek, of over de mouwen van zijn versleten jas, terwijl hij vol aandacht tusschen de versch-getooide graven voortliep, zich af en toe vooroverbuigend, en een verschrikt-opflakkerende doodenkaars uitblazend, haar met een lichte handbeweging uit den grond trok, waarin ze dienzelfden middag door vrome handen was gestoken.

Ja! János, de opzichter der begraafplaats, pleegde diefstal! Hij zamelde kaarsen in van de graven! Maar hij eigende zich niet maar alle kaarsen toe, neen, alleen de gekleurden: blauwe, gele, roode, groene eindjes waskaars, die over een uur toch tot op den grond zouden zijn uitgebrand.

„Ziezoo, dan zal ons Marieke althans kaarsjes hebben aan haar kerstboompje,“ mompelde hij voldaan, terwijl hij de nog walmende, halfopgebrande, dunne eindjes kaars één voor één in zijn zakstopte. Zoodra zijn zak vol was staak-

te hij zijn inzameling, en slenterde naar zijn schemer-donkere hut aan den ingang van den doodenakker.

„Ziehier, vrouw,“ fluisterde hij op heeschen toon, „die kunnen nog mooi met Kerstmis dienst doen voor Mariekes boom.“

„Hoe kom je daar aan? Op de graven ingezameld?“ vroeg zijn vrouw onverschillig.

„Je hebt 't geraden,“ en een teedere blik gleed liefkoozend over zijn dochttertje Marieke, dat in haar bedje lag te slapen.

Omstreeks het midden van December werd Marieke echter plotseling ziek. Zij had longontsteking.

Haar ouders waakten afwisselend in de diepste verwijfeling aan het ziekbed van hun vijfjarig kleintje, en rillend luisterden ze naar de koortsachtige kreten, die zoo schrikwekkend klonken in de nachtelijke uren.

„Wij zullen een droevige Kerstmis hebben,“ zuchtte de moeder, want de dokter kon nog altijd niets bemoeigends zeggen. Het geld, dat zij voor het Kerstfeest hadden weggelegd, was in enkele dagen door de apotheek als door een alles meesleependen stroom verzwolgen, en voor den Kerstavond hadden Marieke's ouders niet alleen geen boompje kunnen koopen, maar ze hadden zelfs geen petroleum genoeg voor hun lamp.

En dien dag werd de crisis verwacht!

Een vals (boven) en echt bankbiljet van f 300.—

„János,“ sprak de moeder fluisterend tot haar man, „zoo dadelijk zal de lamp zijn leeg gebrand. We moeten de kaarsen aansteken.“

Haar man haalde een handvol gekleurde kaarseindjes uit de kast. Hij stak er een van aan, en smolt het op de tafel vast.

„O! wat is 't donker!“ riep het zieke kind op klagelijken toon.

De vader stak nog twee kaarsjes aan. Nu stonden er drie op tafel te branden: een blauwe, een roode, en een gele.

„O! 't is zoo donker!“ snikte Marieke weer, en toch deed ze haar oogjes niet eens open.

János plaatste nog een groen kaarsje op de tafel, en vervolgens nog een blauw stompje.

Vijf kaarsjes stonden daar nu op een rij naast elkander te branden.... Plotseling keek de moeder met een vaal-bleek gezicht hevig ontsteld haar man aan:

„János!.... János!.... Zie eens! Daar kijken doode kindertjes naar het bedje van ons Marieke!.... Een... twee... drie... vier... vijf... Zie dan toch! Daar! daar! Zie jij ze niet? door de kaarsvlammen heen?“

De man zag niets dan de traag opflakkerende, walmende kaarsjes, maar in zijn hart werd het hem plotseling angstig te moede. De waskaarsjes.... O.... waar

Assignaat uit het jaar I der Fransche Republiek. Deze assignaten zijn, evenals de Marken, tot enorme bedragen uitgegeven en later waardeloos geworden.

lijk . . . hij had die verzameld op de graven van kindertjes . . .

In starre ontzetting staarden de ouders elkander aan . .

Eensklaps sloeg Marieke haar oogleden op. Zij richtte zich op haar elleboog in haar bedje overeind, en uit haar oogen straalde vreugde toen zij met haar gloeiend handje naar de gekleurde kaarsjes wijzend, uitriep:

„O, kijk, dat is mijn kerstboom! O! wat een heerlijk mooie kaarsjes!”

Op den Kerstmorgen waren de van de graven weggenomen kaarsjes allen opgebrand, en Marieke lag met een gelukkig lachje om haar lippen rustig te slapen. Haar moeder was door vermoënis uitgeput, in een stoel ingedommeld, en de vader mompelde binnensmonds:

„Ik zal het van mijn leven niet meer doen, goede God!”

ANGST

Het was dien avond op de club, dat ze het bespraken. George, de vliegenier, beloofde zijn vriend John Irwin den volgenden dag op een vliegtocht mede te nemen. John was nog nimmer opgestegen, en in zijn hart wist hij ook niet zoo heel zeker, of hij het wel prettig zou vinden met George's machine mee te gaan. Hij wilde echter niet „nee” zeggen, daar George een van de kranigste en moedigste vliegeniers was. Er werd dus afgesproken, dat het heuglijk feit den volgenden dag zou plaats vinden.

Een ideaal vervoermiddel, de electrische omnibus te Rome. De wagens hebben maar een ingang (links in het midden), en rijden geruisch- en reukloos.

Hoe men Amsterdam ziet van de kroon van den Westertoren af. Gezicht op de Jordaan.

„Ik ben blij, dat je bent komen opdagen, oude kerel,” zei George, toen hij zijn vriend den volgenden dag op het vliegtrein ontmoette. Terwijl hij John naar de Avro-machine geleidde, besloot hij bij zichzelf, dat hij dien middag zulke schitterende toeren zou verrichten, dat de bladen er dagen lang vol van zouden staan.

George overhandigde John 'n dikke oliejas om zijn kleeren voor vetvlekken te behoeden. De machine was zoodanig ingericht, dat de piloot vooraan zat, en toen ze beiden hadden plaats genomen, legde George John uit op welke wijze hij den veiligheidsgordel moest bevestigen. Ieder, die George goed kende, had begrepen dat hij van plan was een van zijn stoutmoedigste stukjes te wagen.

„Los!” klonk George's bevel.

Een paar maal draaide de schroef rond, toen . . .

„Contact,” riep George uit.

„Contact, mijnheer,” herhaalde de mecaniciën, en met groot geraas begon de motor te werken. Langzaam bewoog de machine zich thans over het grasveld en eenige minuten later hadden de wielen den grond losgelaten. Vlug stegen ze, totdat George op de gewenschte hoogte was, waarop hij met zijn waagstukken kon beginnen.

Het duurde niet lang of het vliegtuig had een hoogte van vijf duizend voet bereikt. Eerst wilde hij „looping-the-loop” doen. Hij zette den motor af, en de aarde scheen naar boven en de hemel naar beneden te zijn gekomen.

Hij voelde zich dien middag buitengewoon opgewekt, en vroeg zich af, hoe John van dit alles genoot. Hij wilde nog eenige waagstukjes doen en zou dan eens informeren, hoe hij het vond. Hij deed de meest roekeloze dingen, welke den toeschouwers zeker de haren te berge hebben doen rijzen.

Hoe zou die arme John zich voelen? dacht George inwendig lachend.

Met een grijnslach wendde hij zich om. . . De lach verdween echter en zijn gezicht werd aschgrauw. De plaats achter was leeg. Groote Hemel! Wat had hij gedaan? Er kwam plotseling zulk een vreeselijk gevoel van angst over hem, dat hij bijna geen acht op de machine sloeg.

Hij keek naar beneden, doch natuurlijk kon hij niets

anders ontdekken dan de aarde, die zich daar als een landkaart uitstreckte. Hij zette den motor af en liet zich naar beneden glijden. Het kwam hem voor, alsof hij niet meer kon nadenken: zijn hoofd klopte met doffe, wilde slagen. . . Was hij aansprakelijk voor hetgeen er gebeurd was? Vermoedelijk was John's veiligheids-gordel niet stevig genoeg bevestigd geweest, en was hij gedurende een van zijn toeren er uit gevallen!

Nog half versuft landde George en zat eenigen tijd in het toestel peinzend voor zich uit te staren. Toen stond hij op en keek naar de tweede zitplaats. De veiligheidsgordel was nog aanwezig, geheel onbeschadigd, en ongesloten. . .

En toen kwam plotseling John uit een der hangars te voorschijn. . . Of was het slechts John's geest, want wie zou uit een vliegmachine van een hoogte van een paar duizend voet kunnen vallen en daarna nog leven?

Het was de stem van zijn vriend, die de stilte verbrak.

„Het was een kranig stukje, mijn beste George, een prachtvertooning. Maar ik dank den hemel, dat ik nog juist den tijd had er uit te kruipen, voordat we opstegen.”

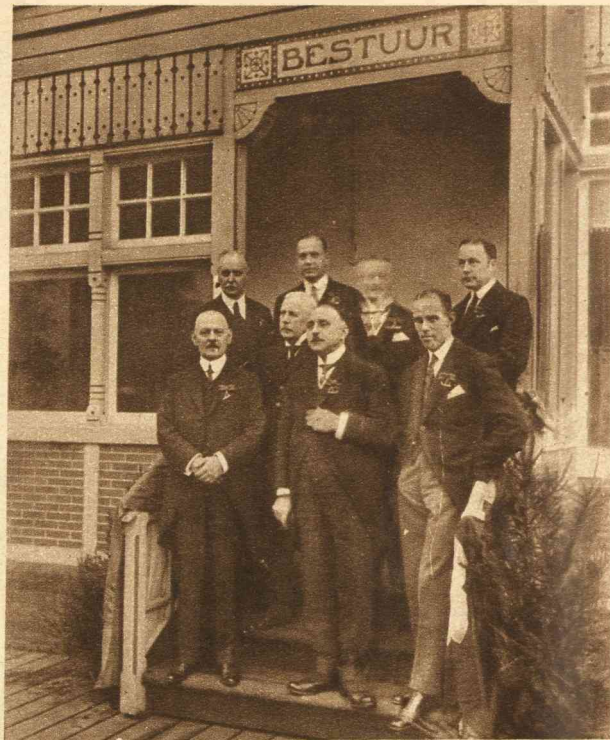
MALAISE-TIJD.

Zelfs koopman Mars voelt tot zijn schade,

Dat handelszaken slapjes zijn:

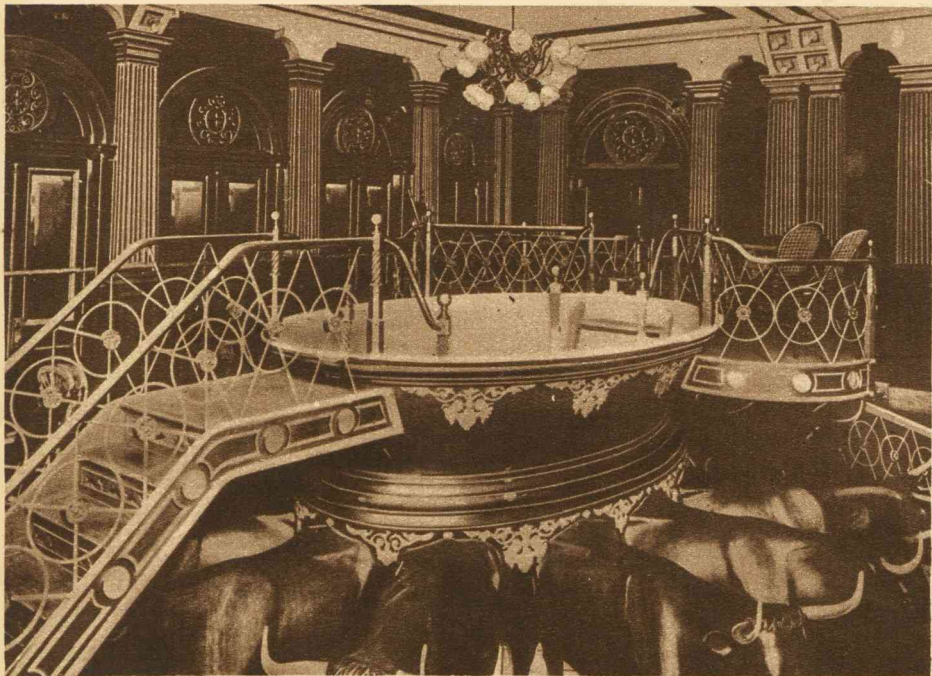
Dreef hij tot nu en gros z'n nering,

Thans gaat het hier en daar in 't klein.

Het 60-jarig bestaan der Amsterdamsche IJclub.

Het bestuur, bestaande uit de heeren: J. ter Haar (wethouder van Amsterdam); W. M. van Haften; J. J. J. Louët Feisser; P. C. André de la Porte; G. J. H. van Veen; H. J. Tjaarda; G. C. B. Dunlop; A. P. Kempen.

In het Mekka der Mormonen.

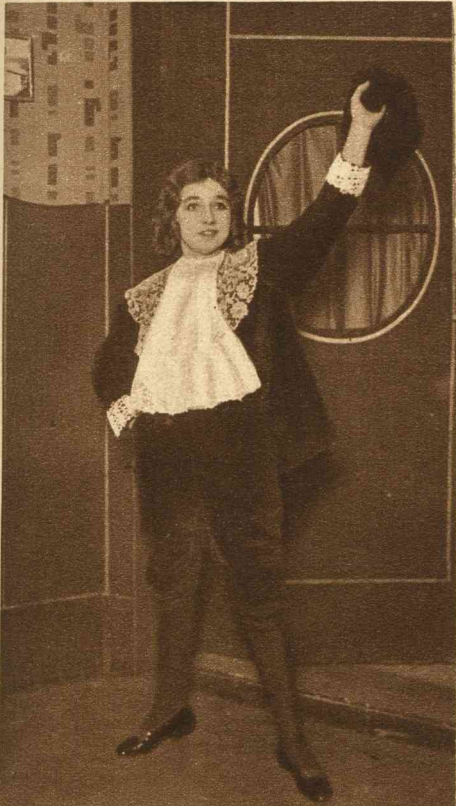
Het grootste doopvont der wereld bevindt zich in den tempel te Salt Lake City, de hoofdstad der Mormonen in Amerika. Daar wordt zoowel de doop voor de dooden als voor de levenden plechtig gevierd. De Mormonen gelooven namelijk, dat zij een gestorven familielid redden kunnen, indien zij zich voor hem doopen laten. Honderden Mormonen zijn dan ook verscheidene keeren gedoopt en het recordcijfer op dit gebied is 1500. Voordat de doopeling wordt ondergedompeld, word zijn lichaam met olie gezaafd.

Lama's in Londen.

Zeven Lama's (Tibetaansche priesters) heeft men na veel moeite kunnen overhalen hun klooster te verlaten en naar Londen te komen, om daar hun eigenaardige dansen op te voeren. Op onze foto ziet men hen zitten (met hun groote trompetten) in een als klooster ingerichte kamer in de Engelsche hoofdstad.

Van Heinde en Verre

Wiesje Bouwmeester,

de jongste dochter van Louis Bouwmeester, als Cederic Errol in „De Kleine Lord”, waarvan verleden week in het Grand Theater te Amsterdam de première ging.

NIEUWJAARSWENSCH

Waarde lezeres en lezer,
Staat mij toe, dat ik u weer
In het allereerste nummer
Een Nieuwjaarswensche offreer.
't Zijn een paar bescheiden wensches,
Want dit ligt thans in de lijn:
De bezuiniging toch dwingt me,
Sober zelfs hiermee te zijn.
Huisvaders, u wensch ik gaarne,
Dat één man z'n plicht verzaakt,
'k Meen hier, dat meneer de fiscus
Circa twaalf maanden staakt.
Allen kunstenaars wensch ik
'n Spoedig einde van hun nood,
En waardeering van hun arbeid,
Maar dan liefst nog... vóór hun dood.
„Panorama”-lezeressen,
'k Wensch, dat u geen schoentjes koopt,
Waardoor u, eer gij het weet, met
Eksteroogenpijnen loopt.
Wandelenden braven burgers,
— Als die er nog zijn dit jaar! —
Wensch 'k de kunst van wijlen Argus,
Anders zijn ze de sigaar.
Den millioenen, die „per as” steeds
Rennen met een sneltreinvaart,
Wensch ik, dat ze eens beseffen,
Dat het hardst toch blijft... de aard!
Allen woningzoekers wensch ik
Dezen wensch, vol diepen zin:

Kiest u tot devies en lijfzang
't Lied: „Houd er den moed maar in!”
'k Wensch den huismoeders van harte
Thans, in deez' machines-tijd,
'n Apparaat, dat thuis het werk doet
Van een flink-gespierde meid.
'k Wensch u, burgers, bij 't passeeren
Van een spoorweg overleg,
Anders ruimt bij 'n overweg u
'n Spoor licht spoorloos uit den weg.
Voor de ambtenaren heb ik
Hier een wensche, zeer probaat:
Denkt in 't Nieuwjaar aan de wijsheid,
Dat de overdaad steeds schaadt!
'k Wensch den dames, die veel voelen
Voor het dragen van kort haar,
Overpeinzing van het spreekwoord:
„Het berouw komt na... de schaar”.
Is geringschatting niet prettig,
Toch wensch ik voor 't nieuwe jaar,
Dat één heerschap u geringschat:
De belastingambtenaar!
En den politiekelingen
Wensch ik hier tot slot beleefd,
Dat het oude Ministerie
In den grooten kiesstrijd sneeft!
*) De verkiezing overleeft!

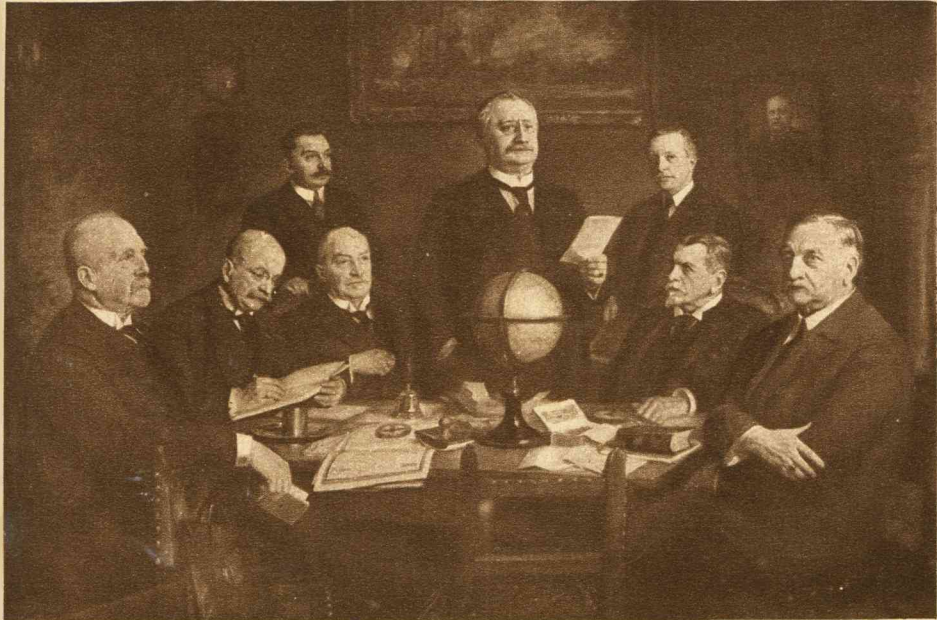
*) Doorhalen wat niet verlangd wordt.

J. CATS Jr.

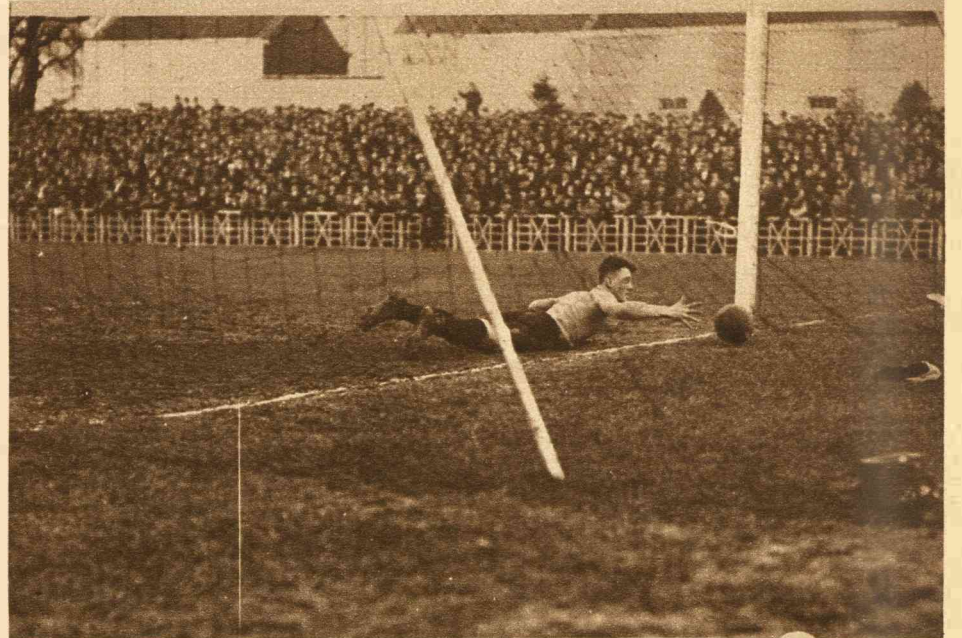
Nel Stants

als „Jeanne d'Arc” in Shaw's „St. Joanne” waarvan de vorige week onder regie van Ed. Verkade in den Stads-schouwburg te Amsterdam de eerste opvoering ging

Het bestuur van de N.O.T.

Door Dr. C. J. K. van Aalst is de vorige week aan het Stedelijk Museum te Amsterdam de schilderij overgedragen van Antoon v. Welie, voorstellend het bestuur van de N.O.T. — Staande v.l.n.r. de heeren: Valstar, dr. v. Aalst en v. d. Goes. Zittend v.l.n.r. de heeren: Roelvink, Maclaine Pont, Op ten Noort, Hintzen en v. Vollenhoven

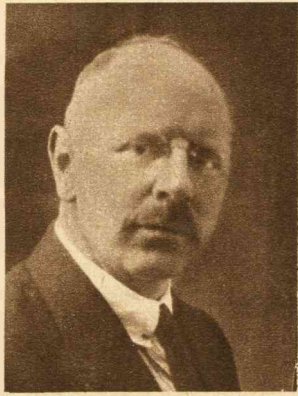
De match België—Vitesse (Arnhem)

te Brussel gespeeld. — De eerste goal die door de Belgen gemaakt werd.

Nieuwe maatregelen ten behoeve van het verkeer te 's-Gravenhage.

Door agenten van politie werden te 's-Gravenhage in de afgelopen week aan het publiek circulaire met de tien geboden van het moderne verkeer uitgereikt.

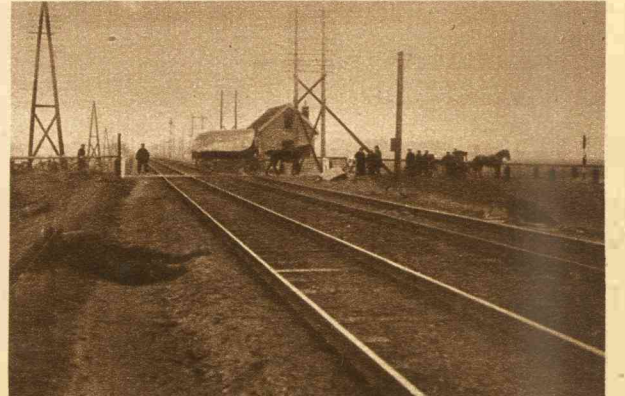
Ir. J. W. Albarda,

die bestemd is Mr. P. J. Troelstra op te volgen als leider der soc. dem. Kamerfractie.

R. Velthoen.

Den 5en Januari a.s. hoopt de heer R. Velthoen den dag te herdenken waarop hij voor 40 jaar als onderwijzer aan de Christelijke School te Velp kwam.

De onbewaakte overwegen.

Bij den onbewaakten overweg aan den rijksstraatweg Zwolle—Heino is de vorige week een paard en wagen door den trein gegrepen. De bestuurder werd ernstig gewond, het paard gedood.

De „Zwaluwen” te Parijs.

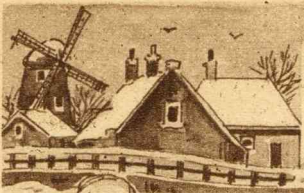
Een interessant moment uit den te Parijs gespeelden wedstrijd Entente Cub-Stade—Zwaluwen.

Blauw-Wit—N.A.C. 1—4.

Zondag l.l. speelde in het Stadion te Amsterdam het Zuidelijk kampioenschap N.A.C. tegen Blauw-Wit. N.A.C. wist een 4—1 overwinning te behalen. Links een spannend moment voor het doel van N.A.C. Rechts een moment voor het Blauw-Wit-doel

DE KUS, DIE DOODDE

Het was op een Zondagavond.

Buiten zwaaide de winter op meedoogenlooze wijze zijn scepter. Een felle noordenwind gierde over de velden, die met een dikke laag sneeuw bedekt waren. In de groote kamer van de boerderij, waar mijn vriend een half jaartje geleden was gaan wonen, omdat hij een hekel had aan de stad en moderne huizen, was het echter warm en gezellig. We zaten met zijn vijven behaaglijk om den hoogen schouw, waarin helgele en vurigroode vlammen gretig lekten aan de zware, eiken blokken . . .

Juist had de zoon van den burgemeester een geschiedenis verteld van een boosaardig spook, dat in een der oude landhuisjes in de omgeving zijn schrikbaanbedrijf uitoefende. De pauze, die na zijn woorden ontstond, werd plotseling verbroken door een stem, die uit den hoek tegenover mij kwam:

„Uw vertelling herinnert mij aan een spookgeschiedenis, die in het begin wel zeer griezelig leek, maar later een zeer aardsch, zij het ook zeer treurig slot vond.”

Onwillekeurig hief ik mijn hoofd op en zag den onderzoekenden blik van den ouden man, die deze woorden geuit had, op mij gericht. Deze, die wist dat ik verzot op verhalen ben, vervolgde:

„Verscheidene jaren geleden — ik was nog heel wat jonger en vreesde noch geesten noch heksen — kocht ik eens een klein huisje, dat mij in een dorpje, vlak bij de stad waar ik woonde, heel goedkoop werd aangeboden. Het was een aardig huisje. In den tuin ervoor stond een eik, die reeds verscheidene eeuwen oud was, en ook waren er een paar vruchtboomen. Boven en beneden telde ik totaal zes kamers. Ik vond het, toen ik het bezichtigde, zóó aardig, dat ik het direct kocht.

Eenige dagen later vertelde ik het een vriend van mij, en van hem hoorde ik dat ik eigenaar geworden was van een huis, waarin het . . . spookte! Een geschiedenis, die in de omgeving algemeen bekend was als „Het geheim van het huis van den organist” was hier geboren, maar ook spoedig weer begraven. De geest, die den laatsten bewoner met een kus gedood had, zou echter nog in het huis spoken. „Maar,” besloot mijn vriend, „wanneer jij er gaat wonen, en er gebeurt niets, dan zal dat belachelijke praatje wel spoedig zijn eigen dood sterven.”

„De laatste bewoner, de organist Duinker, was een donker, tamelijk zwak mannetje en veel ouder dan zijn blond vrouwtje met haar lichtblauwe oogen, dat hij, zooals algemeen beweerd werd, afgodisch liefhad. Zij was een uitstekende zangeres, met een wel is waar niet volle, maar toch lieve, heldere sopraanstem. Zij zong gewoonlijk de solo-partijen bij de kerkconcerten, die geregeld plaats vonden en vaak ook stelde zij zich beschikbaar voor verschillende liefdadige doeleinden.

Zij leefden slechts met hun beiden in het huis. De organist beweerde, dat hij geen personeel betalen kon, en de vrouw zei, dat zij gemakkelijk alles alleen afkon. Haar tante echter, die slechts op een kwartiertje afstand woonde, zond af en toe een van haar beide dienstmeisjes om haar nichtje met een of ander te helpen. Maar dat gebeurde niet vaak, en dagenlang waren de man en de vrouw de eenige levende wezens binnen de muren van het huis. Want zij hadden zelfs geen hond of kat, daar de vrouw beweerde, dat alle honden valsch waren, en de man zei dat hij katten gluiperige dieren vond, waar hij een uitgesproken antipathie tegen had. Op zekeren dag had de vrouw wat kippen gekocht, maar toen haar man thuis kwam was deze zeer boos, omdat hij vond dat kippen zeer onmuzikale dieren waren en hoogstens deugden om een of anderen landlooper in de verleiding te brengen ze te stelen.

Zoo had deze kinder- en dierlooze vrouw geen levend wezen, behalve haar man dan, in haar omgeving waaraan zij haar liefde geven kon. Zij vond haar leven leeg en nutteloos . . . Totdat zij op een dag het voornemen opvatte haar teveel-aan-liefde te schenken aan bedelaars en landloopers. En voortaan ging ieder, die aan haar deur klopte en een beroep deed op haar medelijdend hart, met weldaden overladen heen. Zij wierp geld uit de ramen onder bedelaars van beiderlei geslacht en borg kleeren en levensmiddelen in den hollen stam van den ouden eik voor een afgeleefd, zwervend vrouwtje, dat iederen dag aanspraak maakte op haar barmhartigheid. Het was dan ook geen wonder, dat haar huis weldra bekend werd als een toevluchtsoord voor allerlei zwervers en armzaligen. Haar man protesteerde vaak op krachtige wijze tegen deze overdreven weldadigheid van haar, maar zijn vrouw liet zich daardoor niet beïnvloeden.

Toen op een avond een der landloopers de brutaliteit bezat, de vrouw tijdens een concert — waarop zij eenige liederen, die haar man gecomponeerd had, voordroeg — zijn komst te laten mededeelen, dreigde de organist schertsend, haar den een of anderen dag buiten de deur te zullen sluiten. Dit voornemen, dat hij aanvankelijk slechts als een grap bedoeld had, bracht hij op zekeren regenachtigen dag echter werkelijk ten uitvoer. Zooals jelui later hooren zullen, zou dit feit de verstrekken gevolgen na zich sleepen.

Een vrouw, die op korten afstand van den organist woonde, werd laat in den nacht door een heftig en aanhoudend kloppen gewekt. Toen zij de deur opende, zag zij in den stroomenden regen een gedaante voor het huis staan. Deze was blootsvoets en zonder hoed en riep voortdurend: „Ik heb hem gedood! Ik heb hem gedood!”

Denkend dat het een halfgekke bedelares was, en daar zij niet zoo week van gemoed was als de vrouw van den organist, sloot zij zonder zich verder om het mensch te bekreunen

hetgeen hij gezien had. De pers wierp zich op het geval, en al dra werd de waanzinnige vrouw in het ziekenhuis herkend als de echtgenoot van den doode. De buurvrouw kwam haar wedervaren met de bedelares in den vorigen nacht vertellen, en spoedig was de politie in actie om het geheimzinnige geval op te lossen.

Op het lijk van den organist was geen enkel spoor van geweld te ontdekken, maar op het vest, precies op de plaats van het hart, vond men een witte vlek in den vorm van een mond. De dokter, die den doode onderzocht had, verklaarde dat de organist lijdend was geweest aan een hartkwaal, maar volgens zijn meening konden de hartkrampen, waardoor hij af en toe bezocht moest zijn geworden, niet van dien aard geweest zijn, dat hij daardoor den dood kon hebben gevonden. Aan vergiftiging kon men niet denken: na de sectie bleek ook dit aanvankelijk vermoeden onhoudbaar. Bij den ouden eik had men slechts de witte voering van een damesschoed gevonden, waarmee men echter niets wist aan te vangen.

De beide meisjes, die door de tante van de waanzinnige vrouw af en toe gestuurd waren om haar te helpen, werden verhoord, en ook menige bedelaar en landlooper had een benauwd uurtje door te maken bij den commissaris. Maar alle onderzoeken en alle verhooren brachten geen licht in de zaak.

De zonderlinge vlek op het vest van den gestorvene, waarvan zoo veel gesproken was, bleek bij nader onderzoek veroorzaakt te zijn door gewoon wit krijt. Maar niemand in het dorp wilde deze verklaring gelooven. Menige fantast, die beweerde „het vluchtende spook” met „eigen” oogen gezien te hebben, bracht den bal van bijgeloovige vrees aan het rollen en de geest, die mijnheer Duinker door een kus gedood zou hebben, werd weldra het onderwerp van gesprek der heele omgeving.

De overal gezochte bedelares, die des nachts bij de buurvrouw gebeld had, werd nooit gevonden, en het geheim van het huis van den organist bleef nog langen tijd onopgelost. Maar ten slotte zou mevrouw Duinker, wier gezondheidstoestand het allerergste vreezen deed, zelf licht in de duistere geschiedenis brengen.

Kort voor haar dood kreeg zij op een nacht nog eenmaal haar volle bewustzijn, en onder hartebrekend snikken vertelde zij aan de zuster die haar oppaste alles wat zij zich van dien ongeluksnacht nog herinnerde. Zooals zij mededeelde had haar man haar op zekeren dag, toen zij terugkwam uit de stad waar zij inkoopende gedaan had, buiten de deur gesloten, en wilde zij hem voor dien lagen streek bestraffen. Zij wachtte totdat het donker geworden was, trok de voering uit haar hoed en legde dat over haar lichtblond haar, zoodat hij haar daaraan niet meer herkennen kon. Vervolgens trok zij haar schoenen en kousen uit, en verstopte deze in den hollen eik. Tenslotte maakte zij haar gezicht en haar handen wit met krijt, zoodat zij geheel op een geest geleek en was toen met veranderde stem voor de deur gaan staan zingen. Na eenige oogenblikken vertoonde zich haar man voor 't raam en toen hij 't opende, was zij naderbij gekomen en had zij gestameld dat zij bijna stierf van honger.

Toen haar man nu in zijn zak zocht naar een geldstukje dat hij haar wilde geven, had zij zich niet langer kunnen beheerschen. Zij had haar armen uitgestrekt, hem over het kozijn

naar zich toegetrokken en hem op zijn vest gekust, daar, waar zijn goede hart klopte . . . Zonder een woord te uiten, was hij in haar armen gestorven . . .

In haar angst was zij naar haar buurvrouw geijld, die haar echter de deur gewezen had. Daarop was zij teruggekeerd en door het raam in haar woning geklommen. In haar slaapkamer wies zij haar gezicht, trok kousen en schoenen aan en hulde zich in een warmen mantel. Toen was zij weg gesneld, om haar tante te gaan roepen. Zij herinnerde zich echter niet dat zij gevallen was, niet dat zij naar het ziekenhuis gebracht was . . . Achter haar onvolbrachten tocht naar haar tante gaapte een diep, duister niets . . .

Haar kort daarop volgende begrafenis was veel schitterender en indrukwekkender dan die van haar man. Het was haar uitdrukkelijke wensch geweest, dat men haar naast hem in den schoot der aarde zou leggen. De grootste heft van hen die haar begrafenis bijwoonden, werd gevormd door bedelaars en landloopers. Deze hadden tranen in hun oogen, want de vrouw die daar in de kille aarde gelegd werd, was de eenige die in hun verlaten, ellendig menschenbestaan wat liefde en geluk gebracht had . . .

Na de laatste woorden van den verteller viel er plotseling een diep stilzwijgen, dat niemand van ons durfde verbreken. Het verhaal van den tragischen dood van deze twee menschen had ons allen te veel ontroerd om er door woorden uiting aan te kunnen geven.

Amerikaansche Architectuur.

De hoofdstraat van Fort Worth, een der meest vooruitstrevende steden in den Amerikaanschen staat Texas. Fraaie architectuur vindt men in die snel-gegroeiende steden niet: noch het hotel (rechts) met 14 verdiepingen, noch het bankgebouw (links) met 24 verdiepingen, bevredigen ons schoonheidsgevoel.

de deur, en begaf zich weer ter ruste. Dien nacht echter had zij een zonderlingen droom: zij droomde namelijk dat de vrouwelijke gedaante op den weg neerviel, en — het mag zoo ongeloofelijk klinken als het wil — maar een feit is het, dat op denzelfden tijd een vrouw door een vrachtrijder, die met zijn wagen een ongeluk gehad en zich daardoor verlaat had, op den weg gevonden werd. Hij legde haar op zijn voertuig en bracht haar naar het ziekenhuis in de stad. De patiënte was bewusteloos en de arts dié haar onderzocht kwam tot de conclusie dat zij, waarschijnlijk ten gevolge van den val, aan verstandsverbijstering leed.

Toen den volgende morgen vroeg de buurvrouw naar het huis van den organist ging om de vrouw te vertellen dat een van haar beschermelingen de onbeschaamdheid gehad had om haar des nachts uit haar bed te halen, werd zij op haar herhaald bellen niet opengedaan. Zij keerde terug, vast besloten om aan haar ergernis den eersten den besten keer dat zij haar zien zou, lucht te geven. In den loop van den middag bracht de koster de muziek, die mevrouw Duinker voor haar concert den volgende Donderdag noodig had. De deur gesloten vindend, wilde hij weer terugkeeren, toen hij, reeds bij het tuinhokje zijnd, toevallig bemerkte dat een der ramen openstond. Hij liep er heen en wilde de boeken op den stoel leggen die vlak bij het venster stond, toen hij den organist gewaar werd, die klaarblijkelijk dood op den grond lag. Direct stelde hij de politie in kennis van

Hebt ge soms weleens het geluk gehad, een schip als het hier afgebeelde, in volle zee te zien voorbijgaan, — met volle zeilen? — Dat is een prachtig gezicht; 'n beeld van schoonheid, van moed, en tevens 'n beeld van, — ja, hoe zal ik dit uitdrukken, — 'n beeld van mystieke beklemming. Zoo'n zeilschip, als 't daar henen snelt, voortgestuwd door de winden, rennend over het bewogen water, uit het gezicht verdwijnend als een verflauwend visioen, brengt mij steeds de legende te binnen van den vliegende Hollander! Ik heb ze gezien, de fregatten met drie en vier masten, midden op den Oceaan en van het dek van de Nieuw-Amsterdam, het drijvende zeepaleis af, scheen het je toe, alsof je aan boord van dien stoomer der Holland—Amerika Lijn op vasten grond was, terwijl dat zeilschip met de gebolde zeilen en het wonderlijke spansel van zijn takelage, de strengen en schooten, het avontuur scheen dat de elementen uitdaagde!

En is er beter beeld denkbaar voor romaneske avontuurlijke tochten dan zoo'n zeilschip met zijne bemanning?

Roep ze maar op in uwe verbeelding; de Vikingen, met hun machtige schepen, die als reusachtige roofvogels over de bolderende golven kwamen aangeschoten, breed de hoge boeg, als een sterke borst en breed-uit naar beide zijden het groote roodbruine zeil, als een arendsvlucht.

En ziet ge daar de Argo niet, op weg naar Calchos om het gulden vlies te gaan weghalen? — Ziet gij ze niet, de helden, geschaard om den mast, waaraan ze zich vastgebonden hebben om de verlokkingen te ontgaan der Sirenen? — Daar staat Jason en Hercules; Castor en Pollux, Meleager,

Nestor, Theseus en Orpheus. Ze zijn er allen, de Argonauten!

Ga terug in onze historie dan zien wij Hollandsche zeehelden, op avontuur uit, met zoo'n schip, waar eveneens alle zeilen bijgezet zijn. Het gaat er op een varen! Het gaat naar de Noordpool, en op Nova Zembla gedroomd te verblijven, is dat schip voor hen 't verre, lieve vaderland!

Zie ze, de helden uit vroeger eeuwen, en zie ze, de helden uit onzen tijd. Zij, het varende volk op de zeilschepen en schuiten, op de royale viermasters of op de onaanzienlijke visschersbom; — zij zijn werkelijk helden der zee. Helden,

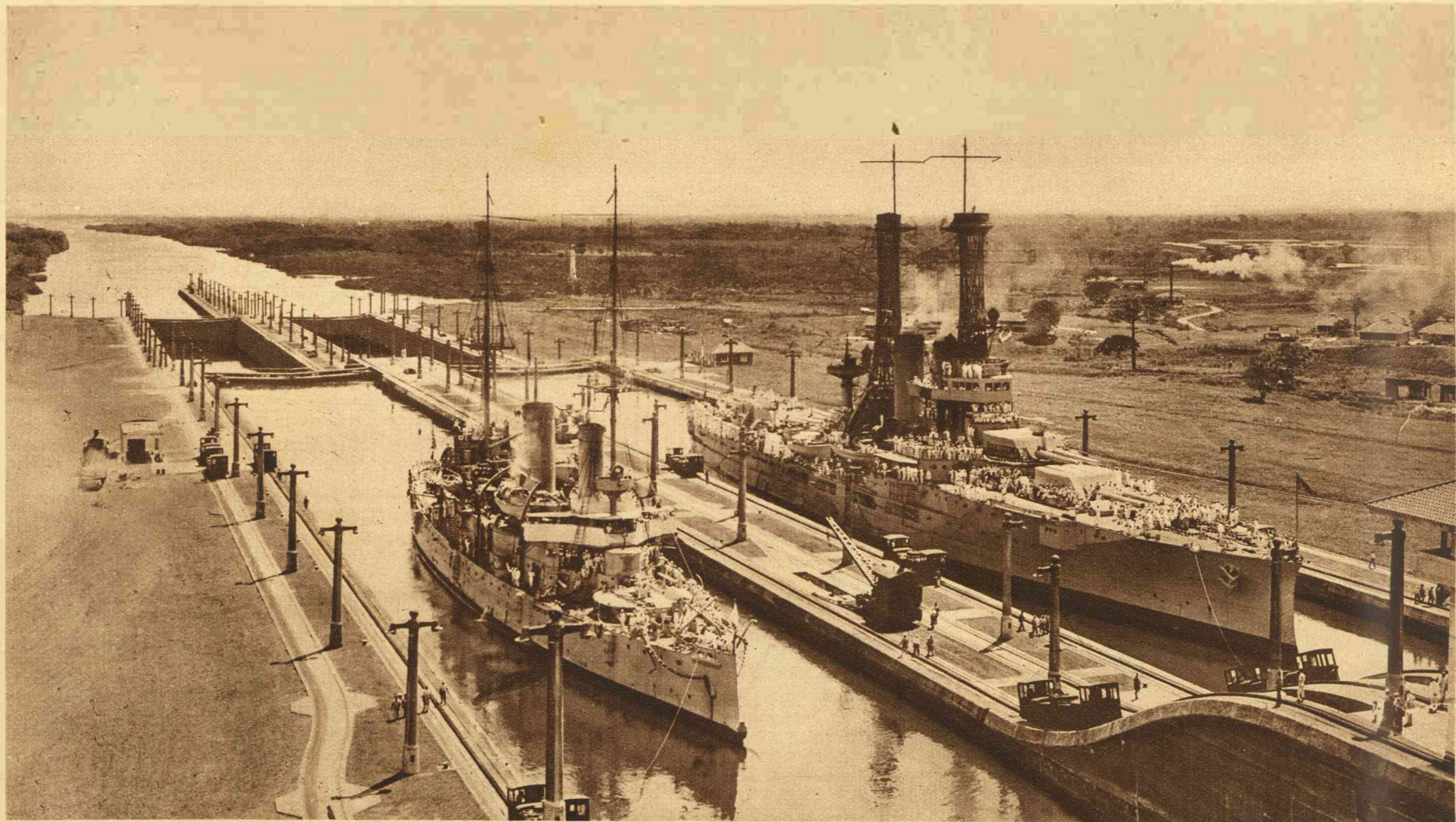
zullen ze de zeilen laten bollen en strak doen spannen door de winden, want — zij zijn zonen van het oude visschersras. En 'n zeevaarder, dat is voor hen niet de Oceaanstoomer, maar „dat is de oude kast met masten en zeilen!“ De notedop en de viermaster!

Daarom, — zoolang er wind en water is:

De kabels los! de zeilen op!
Dat gaat er op een varen.

Carol. van Lancken-van Dommelen.

Alle zeilen bij

Twee Amerikaansche oorlogsschepen in het Panama-kanaal.

Het Panama-kanaal is een onder leiding van kolonel Goethals gebouwd sluisenkanaal dat door de landengte van Panama loopt en den Grooten Oceaan met den Atlantischen Oceaan verbindt. In 1913 liet President Wilson vanuit zijn kabinet door een electrische geleiding den laatsten dijk springen, tengevolge waarvan de verbinding tusschen de beide Oceanen tot stand kwam. Den 15en Augustus 1914 werd het kanaal voor de scheepvaart geopend.

HET MEISJE DAT DE LIEFDE BUITENSLOOT

door OLIVER SANDYS

vertaald door DICKY WAFELBAKKER

5)

Tilly: „Kun je niet met mij gaan lunchen? Ik was juist van plan dit op mijn club te doen? Waar wil je heen?”

Met zijn stok wenkte hij een voorbijgaanden taxi.

Tilly dacht even na, daar de invitatie geheel onverwacht kwam, en ze trek had.

„Naar het een of andere chique restaurant, waar je me al de bekende mensen kunt aanwijzen, die ik een dezer dagen, wanneer ik niet meer aan het tooneel ben, kan ontmoeten.”

„En wanneer zal dat gebeuren?”

„Zoodra ik honderd pond heb overgespaard,” antwoordde zij ernstig.

Ze stapte in den taxi en Tilly's begeleider gaf den chauffeur instructies naar Berkeley te rijden. Reeds lang geleden had hij gemerkt, dat er aan Tilly iets was, wat haar hemelsbreed deed verschillen van andere actrices, aangezien het tooneel zijn stempel nog niet op haar had gedrukt. Ze was buitengewoon aantrekkelijk, zoowel door haar uiterlijk als haar persoonlijkheid, en een meisje, waarmede men zich overal kon vertoonen. Hij was ervan overtuigd, dat, wanneer zij in 'n beter milieu werd gebracht, ze een uitstekend figuur zou maken, en hij wist, dat zij op den duur haar voorgenomen doel zou bereiken.

Hij sloeg haar met belangstelling gade, toen ze een keuze deed uit de Fransche spijskaart. Welk een keurige, zelfbewuste houding voor een meisje van negentien jaar, want ouder was ze zeer zeker niet. Het zou heel wat moeite kosten om een meisje zooals zij het hoofd op hol te brengen. Hij vroeg zich af, of zij ooit verliefd was geweest, en of dit in de toekomst wel eens zou gebeuren. Toen keek ze juist op, en bemerkte hoe hij haar gadesloeg. Ze werd hierdoor echter allerminst in de war gebracht.

„Je bent erg stil,” zei ze.

„Ik zat na te denken over jou.”

„Zoo, en in verband waarmede?”

„Ik zou wel eens willen weten, of jij ooit verliefd bent geweest?”

„Nooit,” antwoordde ze oprecht. „Ik kan me zulk een gevoel niet voorstellen en ik ben er ook volstrekt niet benieuwd naar. Liefde eindigt gewoonlijk in berouw, is het niet? Het lijkt op twee wagens, die tegen elkaar opbotsen, en waarvan de een natuurlijk altijd erger beschadigd wordt dan de ander. Mijn eenige doel is steeds een botsing te vermijden. Maar wil je me nu eens eenige beroemdheden aanwijzen? Mijn eerste honger is gestild, zoodat ik gelegenheid heb om rond te kijken.”

Tilly werd ook door andere mensen opgemerkt, want zij was zeer zeker een der opvallendste persoonlijkheden in het restaurant. Haar gastheer blikte om zich heen. Hij kende verschillende mensen of van gezicht of intiem.

Een voor een wees hij Tilly deze aan, en terwijl zij door de zaal keek, viel plotseling haar oog op een man, die alleen aan een tafeltje zat. Hij was klaar met eten en bezig een brief te lezen. Tilly kon niet verklaren wat het was, doch op een eigenaardige manier werd haar aandacht naar hem getrokken.

„Ik zou wel eens willen weten, wie die man is?” zei ze. „Zijn gezicht herinnert me aan het een of andere standbeeld, dat ik me niet te binnen kan brengen. . . . Oh, nu weet ik het al: hij lijkt op een Sphinx. Hij is zeker erg knap. . . . Ken jij hem soms?”

Tilly's metgezel stak een cigaret op. „Alleen van gezicht. Raad eens, wie het is.”

Het meisje haalde de schouders op.

„Ik weet het niet, maar ik geloof wel, dat ik kan begrijpen, wat hij doet. Ik vermoed, dat hij de een of andere geleerde is. Hij ziet er heel interessant uit, en het lijkt, alsof hij geen tijd heeft voor vrouwen en dergelijke onbelangrijke dingen.”

„Tot op zekere hoogte heb je gelijk en aan den anderen kant heb je het mis. Hij voelt zeer veel belang-

stelling voor vrouwen, ofschoon hij niet bepaald een hoog idee van ze heeft. Hij bestudeert en ontleedt ze onmeedoogenloos, en stopt ze levend en wel in zijn boek, want hij is een schrijver van de moderne school.”

„Maar je hebt me zijn naam nog niet gezegd,” zei Tilly nieuwsgierig. „Ik wilde, dat hij eens opkeek.”

Nauwelijks waren de woorden over haar lippen, of de man, over wien zij sprak, sloeg zijn oogen op, eigenaardige, magnetische oogen, die haar blikken gevangen hielden. Ze hield even haar adem in: nog nooit in haar leven had een man haar op een dergelijke koude, onverschillige en tevens geringschattende wijze aangekeken. Ze had het gevoel, alsof er een zoeklicht op haar gericht werd, dat elk hoekje van haar binnenste bescheen en niets verborgen liet.

Toen klonk haar de stem van haar gastheer weer in de ooren. . . . doch het was, alsof zijn geluid van heel ver af kwam.

„. . . . Het is Wilfred Trench, de schrijver, van wien je zeker wel eens gehoord hebt.”

Ontroerd door iets, waarvoor ze zelf geen verklaring kon vinden, werd Tilly plotseling zoo bleek als het tafellaken, waaraan zij gezeten was. Bezorgd boog

Javaansche vrouwen aan het batikken.

haar metgezel zich tot haar over, en zei: „Scheelt je iets, beste kind? Je gaat toch niet flauw vallen? Je ziet er uit, alsof je een geest gezien hebt.”

De man, die vrouwen kende.

Tilly herstelde zich echter spoedig. Intusschen had het voorwerp van haar emotie zijn aandacht van Tilly afgewend en deze geconcentreerd op zijn portefeuille. Hij deed den brief, dien hij gelezen had, er weer in, en zonder het meisje, noch iemand anders verder aan te kijken, stond hij op en verliet de zaal.

Toen antwoordde Tilly: „Flauw vallen? Zie ik er zoo uit?”

„Nu een oogenblikje geleden wel,” antwoordde Powlett.

„Ik voelde me uitstekend,” haastte ze zich te zeggen. „Dat doe ik ook zoo gauw niet. Eens gleed ik uit over een bloem, die een van de koristen op het tooneel had gedragen, waardoor ik mijn arm brak, en niemand heeft er iets van gemerkt, voordat het gordijn voor de laatste maal viel. De pijn was ontzettend, maar zelfs toen ben ik niet flauw gevallen. Ik ben precies als dat celluloid speelgoed, hetwelk ze op straat verkoopen: hoe je het ook gooit, steeds springt het vanzelf weer overeind.”

„Ik heb heel prettig met je geluncht,” vervolgde zij, „en ik kan me den tijd niet herinneren, dat ik zoo lekker gegeten heb. Ik ben met niemand uit eten geweest, sinds ik met mijn nieuwe vriendin, Ivy Devereux, samenwoon.”

„Ik hoop, dat ik je heel dikwijls zal zien, zoodat we meer samen kunnen uitgaan,” zei Powlett.

„Graag, dat kan misschien wel, want jij bent anders dan de meeste mannen, die ik ontmoet heb. Tenminste, dat hoop ik, want jij stelt een meisje niet teleur.”

„Wat bedoel je daarmee?”

„Om te beginnen, praat je geen nonsens, en je gedraagt je zoo kalm en rustig, als men van een man van middelbaren leeftijd zou verwachten. En bovendien ben je een gentleman.”

„Je schijnt een speciale studie te maken van mannen en hun manieren,” merkte hij lachend op. „Weet je zeker, dat je je nu beter voelt?”

„Ik was uitstekend in orde,” zei Tilly.

„Maar je werd zoo wit als een doek, beste kind.”

„Nu, dat is niet zoo vreemd, want kreeften, regenbogen enz. veranderen ook wel eens van kleur. Waarom zou een meisje het dan niet mogen doen? Doch als

je het weten wilt, ik heb een schok gekregen,” bekende zij.

„Een schok? Wat voor een schok?”

„Een electrischen of iets dergelijks, toen ik den beroemden auteur van „Diavaleen” een paar tafeltjes van ons af zag zitten.”

„Wilfred Trench, den man, dien ik je zooeven aanwees?”

Tilly knikte en haar gastheer keek haar verwonderd aan.

„Ik denk, dat ik eensklaps buitengewoon verrast was. Juist op dat oogenblik keek hij me aan en ik had het gevoel, alsof hij heelemaal door me heenzag. Het is een eigenaardige sensatie om in een restaurant X-stralen op je toegepast te voelen. Ik had het idee, alsof ik niets voor hem verborgen kon houden.”

Powlett lachte, want Tilly in een dergelijke stemming was iets geheel nieuws voor hem.

„En ik vermoed, dat het eenige, wat hij dacht was, dat je zulk een mooi meisje bent,” antwoordde hij nonchalant. „Wil je likeur bij je koffie gebruiken?”

„Nee, dank je wel, daarvan houd ik niet. . . . Ik vraag me af, wat voor een soort man hij is,” vervolgde ze nadenkend.

Het hinderde Powlett een weinig, dat haar gedachten voortdurend bij een ander schenen te zijn, en hij zei eenigszins geïrriteerd:

„Ik denk, dat hij precies is, zooals hij er uitziet, en misschien op de Sphinx lijkt, waar jij het zooeven over had. On-doorgrondelijk, weet je. Ik heb heel eigenaardige dingen over Trench horen vertellen.”

Tilly spitste haar ooren.

„Vertel me die eens,” drong ze aan.

„Het gaat in hoofdzaak over zijn manier van werken. Hij leeft om te schrijven en schrijft niet om te leven, en men beweert, dat hij een vrouwenhater is. Er wordt gezegd, dat hij de vrouwen, die hij in zijn boeken beschrijft, allen als een soort experiment gebruikt.”

Tilly schudde haar hoofd. „Dat geloof ik niet,” zei ze. „Want die zullen zich dat niet laten welgevalen, daar dit type

niet in staat is tot groote emoties. Ik moet je eerlijk bekennen, dat ik er heel erg trotsch op zou zijn, wanneer hij me goed genoeg vond als heldin van een van zijn werken te dienen. Ik weet zeker, dat ik een geschikt type ben en ik zou het er voor over hebben, mezelf te ontleiden, om hem de moeite te besparen,” voegde zij er lachend aan toe.

„Daarvoor zou Wilfred Trench niet te vinden zijn, want dan was de helft van zijn plezier verloren,” antwoordde hij. „Vertel me nu eens, wat je van plan bent vanmiddag te doen.”

„Gewoonlijk ga ik uit met het meisje, dat bij me woont, doch vandaag komt zij eerst tegen de thee terug.”

Tilly's vriend schoof zijn stoel achteruit. Hij had haar in maanden niet gezien, maar niettemin in dien tijd veel aan haar moeten denken, wat hem een weinig gehinderd had, daar hij niet gewend was zich ergens druk om te maken. Powlett was iemand, die altijd voorzichtig en bijna traag te werk ging.

„Tilly, beste kind,” zei hij. „Ik wilde iets met je bespreken, dat niet goed hier behandeld kan worden. Ik heb een afspraak om drie uur en het is nu kwart er voor. Zou je hier op me willen wachten: ik kom over een half uur terug en wil je dan met mij mee gaan om op mijn kamers thee te drinken?”

Tilly aarzelde een oogenblik, want het was niet haar gewoonte haar mannelijke bekenden naar hun flats te vergezellen. Ze was er echter van overtuigd, dat Powlett niet zoo was als alle anderen, daar hij haar nooit met verliefde praatjes had lastig gevallen. Bovendien was hij niet zoo jong meer, en in haar oogen, niettegenstaande zijn gesoigneerd uiterlijk, zelfs reeds oud. Over het algemeen genomen had zij hem altijd vertrouwd.

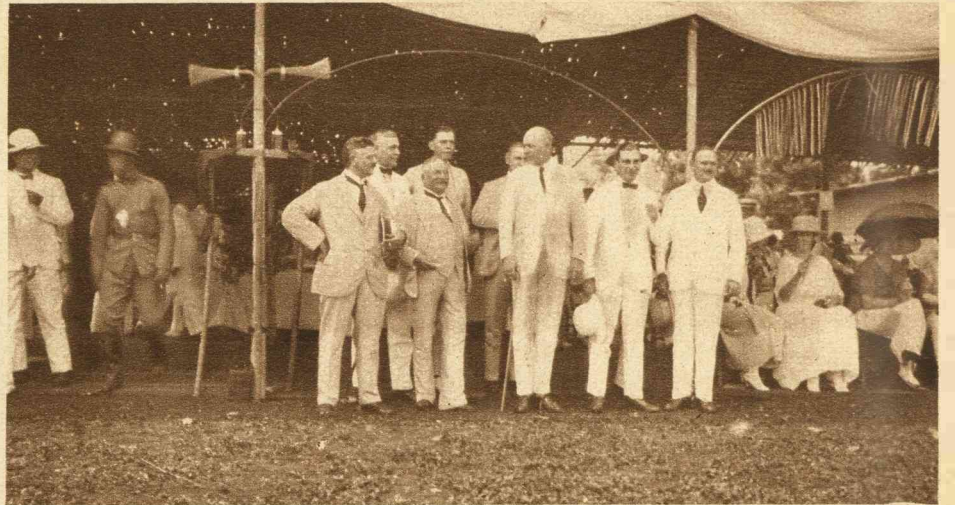
Ze wist, dat hij ergens in de buurt van Park Lane of Hyde Park woonde, dat hij buitengewoon rijk was en een prachtig huis bezat. Daar Tilly nog nooit in een mooie omgeving was geweest, kwam eensklaps het verlangen bij haar op een dergelijk milieu, waarnaar ze zelf zoo verlangde, te zien.

„Ik zal het graag doen,” zei ze kortaf, waarop Powlett opstond.

„Dat is schitterend, binnen een half uur ben ik terug. De leeszaal is aan het eind van de gang: ga daar wat uitrusten.”

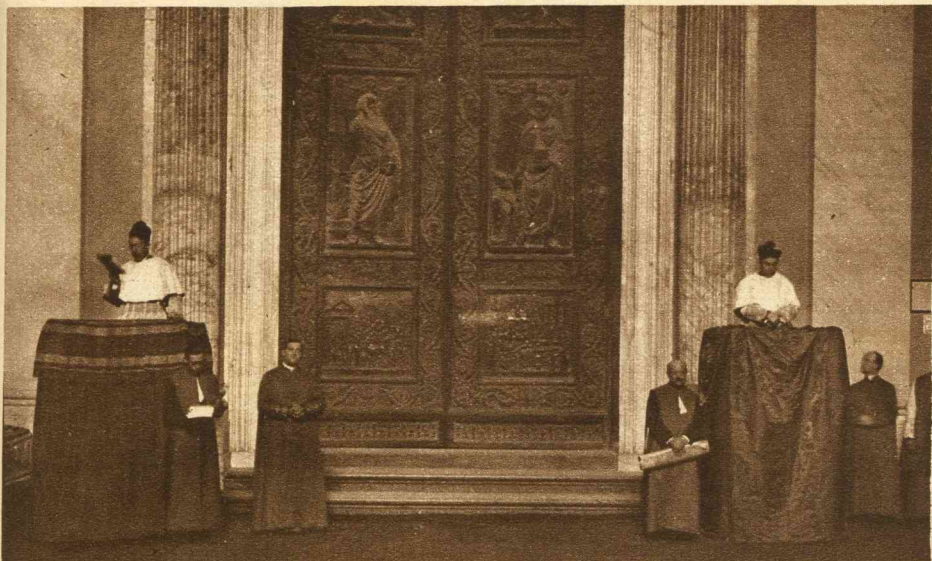
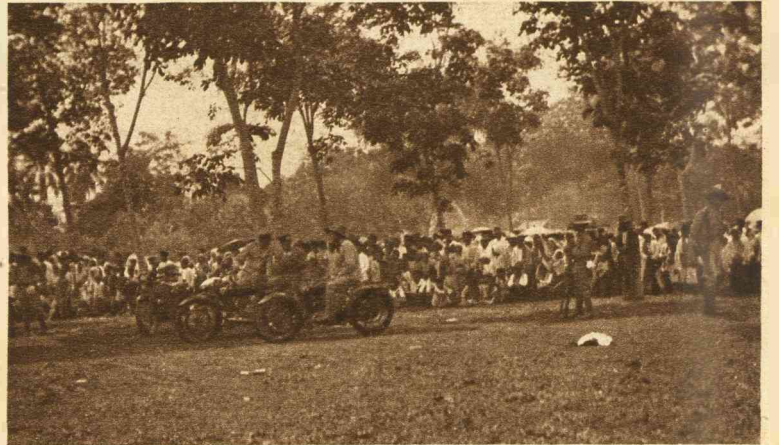
(Wordt vervolgd).

UIT HET VOLLE LEVEN

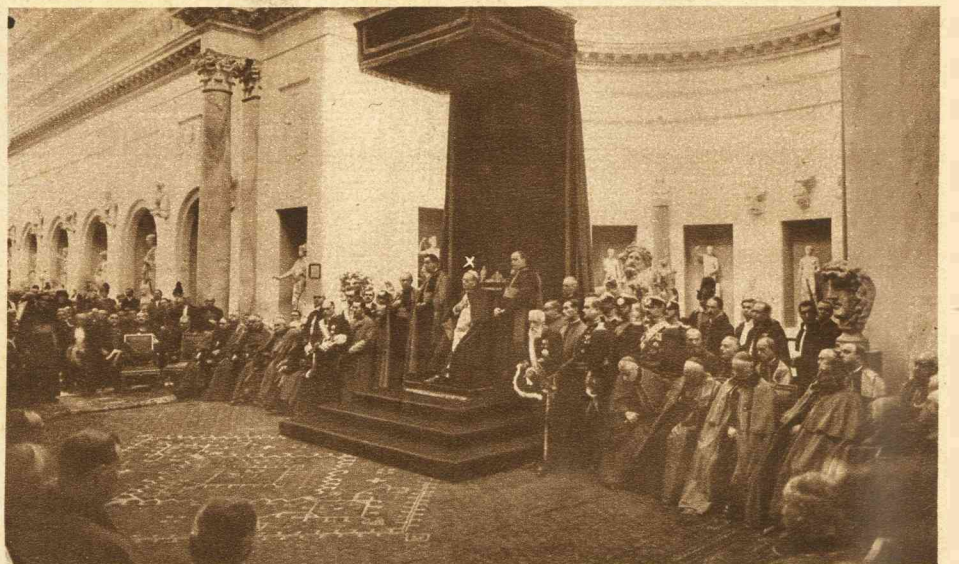
De aankomst der Nederlandse vliegers te Batavia.

Hierboven, links: De F VII direct na de landing gekiekt. Twee leden van het vliegcomité op weg naar het toestel om de vliegers te verwelkomen. Hierboven, rechts: Het vliegcomité in Indië, gereed voor de ontvangst op het vliegveld „Tjilitan“ boven Meester Cornelis. Hiernaast, links: de officiële tribune op het vliegterrein voor den G.G. en genoodigden. Rechts: het inlandsche publiek, dat ook in grooten getale was opgekomen, achter de draadversperring van het vliegterrein. (De hierbij afgebeelde foto's bereikten ons enkele uren na het afsluiten van ons vorig nummer. Wij vonden ze echter interessant genoeg om ze onzen abonne's alsnog te brengen).

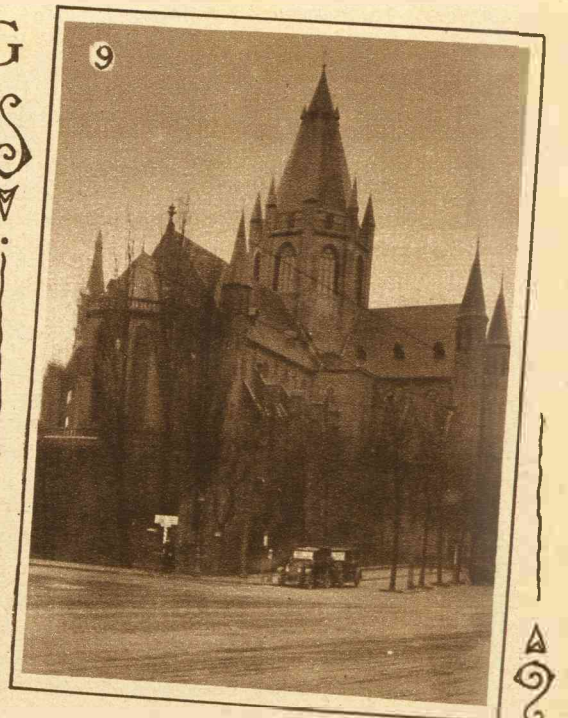
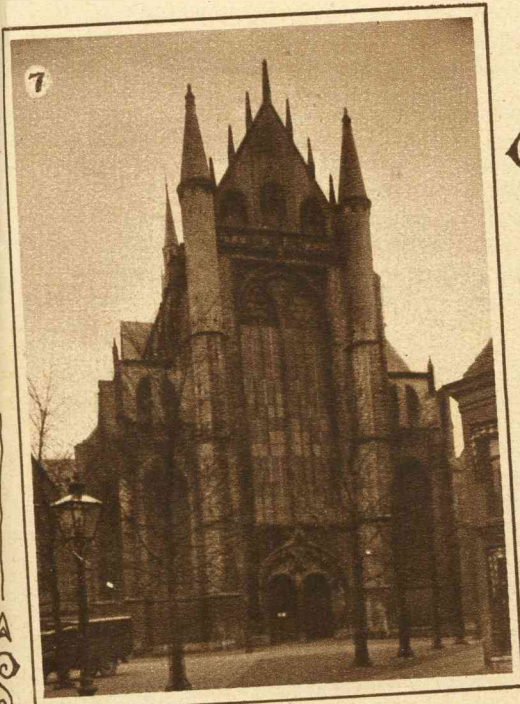
Aan den vooravond van de plechtige opening van het Hellige Jaar.

De tweede plechtige afkondiging van de pauselijke jubileumbul in het Atrium van de Sint-Pieterskerk te Rome. Nadat de eerste lezing in het Latijn heeft plaats gehad, leest de andere geestelijke haar voor in het Italiaansch. (De eerste lezing der afkondigingsbul had op Hemelvaartsdag, 29 Mei 1.I., in dezelfde portiek plaats.) (Foto Felici)

De plechtige opening op Zondag 21 December van de bijzonderinteressante tentoonstelling van het werk der Missionarissen, door Z.H. Paus Pius XI (x). Deze foto werd genomen tijdens de toespraak door Z.Em. Kardinaal van Rossum.

ONZE NIEUWE PRIJSVRAAG

Hierboven reproduceeren wij het derde drietal bekende Kerken. Wij meenen dat het onzen abonne's niet moeilijk zal vallen ons ook van deze op te geven in welke steden zij te vinden zijn. We verzoeken echter de antwoorden niet in te zenden voordat de laatste (twaalfde) kerk geplaatst is. Als prijzen hebben wij beschikbaar gesteld een prijs van f 25.—; een van f 15.—; twee van f 5.— en vier van f 2.50. Bovendien nog vijf reproducties van de kleurenbijlagen „Het Stadhuis te Middelburg“ en „Kerstnacht“ (zie ons Kerstnummer), opgeplakt op houtcarton, gevernist en geëncadreerd in fraaie lijst, en nog een aantal troostprijzen bestaande uit keurige gravures.

ONZE DAMES-RUBRIEK

ONDER REDACTIE VAN AMY VORSTMAN-TEN HAVE.

Mode-Flitsen.

„Och,” zuchtte de lieve oude dame, „die modeplaten daar heb je nu eigenlijk niets aan . . . het is toch allemaal voor jonge, slanke figuurtjes, voor iemand zoals ik ben is er nu nooit eens iets bij” . . . en verdrietig blikte ze van de twintigjarige „matrones” uit het modeblad naar haar „spiegelbeeld dat ontegenzeggelijk een embonpoint vertoonde . . . en een korte gedrongen gestalte, en . . . twee onderkinnen te veel . . .

De lieve oude dame zuchtte zoowaar nog eens. Het keurige, welverzorgde kapsel dat haar lief gelaat omlijstte, troostte haar maar ten deele. Och, och, het is toch ook wat te zeggen als je zoo'n kleine dikkerd bent, en al die beelderige nieuwe Fransche modellen staan je zóó, dat je het land aan je eigen krijgt als je toevallig in den spiegel ziet. („Toevallig” staat er maar voor de leus bij, want dik of dun . . . we kijken immers allemaal graag in den spiegel !)

Over de Vrouw en Haar Spiegel kan men gevoeglijk een aantal bladzijden volpennen, en daarna zal er nog altijd genoeg over te zeggen en te schrijven zijn.

Immers in de wijze waarop een vrouw in den spiegel ziet, verraadt zij onbewust veel van haar karakter.

Naarmate een vrouw ouder wordt, zal haar spiegelbeeld een bevestiging of een ontkenning voor haar zijn ; de jonge vrouw en het jonge meisje zullen in den spiegel zien om een bevestiging te vinden van de bekoorlijkheden die zij voelt te bezitten, terwijl de oude vrouw haar spiegel zal raadplegen om de geruststellende ontkenning

te vinden . . . dat heur haar nog niet grijs wordt . . . of dat de jaren hare gelaatstreken niet verscherpt hebben, . . . dat de booze rimpels er nog niet zijn enz. enz.

Het is over de vrouw van rijperen leeftijd, dat ik het vandaag met u hebben wil.

Er is een oogenblik, dat de ouderdom van de jeugd begint en dit is het psychologische oogenblik, dat de jeugd van den ouderdom een aanvang neemt. Het is alles slechts een opvatting, c'est l'art d'arranger les choses !

Maar . . . het gaat hiermede als met de meeste dingen : men moet de zaken even terdege onder 't oog zien, dan is het o zoo eenvoudig.

Luister maar :

Men zou de vrouwen in drie groote categorieën kunnen indeelen :

1e. Zij voor wie het afscheid van de jeugd onherroepelijk beteekent het afscheid van al wat fleurigen kleurigen is, en die zich vrij plotseling met een min of meer verongelijkt gebaar bij de oude dames scharen.

2e. Zij die niets willen merken van eenigen overgang en die ten vermaken van de toezienende menigte als jeugdige geitjes blijven rondhuppelen in niet meer bij hun leeftijd passende kleedij, en die met velerlei hulpmiddelen een schijn van wat eens was, pogen op te houden ;

3e. Eindelijk zij die we de verstandige vrouwen zouden willen noemen, nml. zij, die de dingen nemen zoals ze nu eenmaal zijn, en die zich weten aan te passen zoodat haar uiterlijk en hare kleeding in harmonie is met hare persoonlijkheid.

In den grond zijn wij groote menschen niet anders dan volwassen kinderen en veel wat we in onze kinderen laken, overkomt ons bijna dagelijks zelf.

Hoe dikwijls troosten wij onze kinderen niet : „als je nu dit of dat wilt afstaan, of als je dat verboden wordt, dan mag je dat en dat er voor in de plaats” en — het ontroostbare verdriet verdwijnt alras bij het vooruitzicht van het beloofde.

Wordt ons iets afgenomen dan doet de belofte van iets anders-in-de-plaats ons spoediger het leed om het verlies vergeten.

Ja maar . . . zeggen de opvoedkundigen (en aan zoo'n paedagogisch „maar” zit meestal een heeleboel mee) vast ! dat hoort heelemaal niet zoo . . . Ontbering heeft hare waarde en de belofte van vergoeding ontnaemt de heilzame werking aan dezen prikkel . . . Kinderen moeten blijmoedig leeren ontberen . . . Blijmoedig nog wel !

Dat is mooi gezegd ! — maar, — (en dit is geen paedagogisch maar !) het is theorie. De practijk is heel anders.

Kunt gij blijmoedig ontberen ? Kan uw familie het ? En uw kennissen en uw vrienden ?

Zeer fraaie mantel van Breitschwanz met breeden chinchilla-kraag. (Van onze mode-correspondente Frau Claire Patek, Weenen).

Als ge eerlijk zijt zult ge met een hartgrondig „neen” antwoorden. (Ik kan het ook niet hoor !)

Laten we eerlijk zijn : we zijn immers als de kinderen . . . wij willen voor al wat ons afgenomen wordt „iets terug”

Zoolang wij vrouwen in het verschiep van onze vliedende jeugd geen belofte van iets anders zien, zoolang zal de aanbreekende herfst van ons leven een onafwendbare verschrikking inhouden . . . maar leggen wij den nadruk er op, dat het de aanvang, de jeugd van onzen ouderdom is, — dan verandert dit aan den toestand wel niets, maar de wijze waarop wij dien ondergaan, wordt heel anders.

Wij hoeven ons niet blind te staren op de stormen van den herfst. Is niet de herfst met zijn purperen goudglansen de oogsttijd bij uitnemendheid ? . . .

Plukken wij niet veelal de vruchten van ons werk in den herfst van ons leven ? De verstandige vrouw, die weet how to make the best of everything, zal wanneer zij eenmaal de jeugd van haren ouderdom is ingetreden, met overleg en verstand datgene weten te kiezen om te dragen, hetgeen hare persoonlijkheid het beste tot zijn recht doet komen.

Het is alweer : l'art de grouper les choses. Immers men kan zeggen : De mode is N°. 1, de mode is nauw, — dus ik laat me een angstig nauwe jurk aanmeten.

Dat is verkeerd — want bij dit gezegde komt „ik” in de tweede plaats en als „ik” het ongeluk heeft een mollige dikke zus te zijn, dan zal „ik” er uitzien als een

Moderne lange casaque, die nagenoeg niets van den rok laat zien. (Van onze mode-correspondente Frau Claire Patek, Weenen).

rol matten of als een welvarend saucijsje, hetgeen zeer succes-bedervend zou werken.

Eerst uwe persoonlijkheid en dan de Mode. De Mode zal zich heusch niet aan uw figuur storen maar — voor u geldt dat figuur 100 pCt. Beter doet men als volgt te redeneeren :

Ik maak een lijstje van hetgeen ik zeker weet dat me niet staat, en — daar kijk ik dan ook verder niet meer naar om.

In hoeverre kan ik nu hetgeen bij mijn figuur past aanpassen aan de Mode ?

Slechts in dat geval bereiken we de harmonie in de kleedij, die een onmisbaren grondslag vormt voor de zoo zeer begeerde distinctie.

Over harmonie in kleedij hoop ik u een volgend maal te vertellen.

Van brandstof en stoken in de Middeleeuwen.

Waar de beschaving en de tijd ingrijpende veranderingen hebben aangebracht in de meeste zaken en er allerlei nieuwigheden zijn ingevoerd door den vooruitgang der wetenschap, mag het verwondering baren, dat in de keuken zooveel bij het oude gebleven is, en dat men het oude gereedschap en de oude gewoonten op velerlei gebied nog heden ten dage in eere houdt. Rookmantel en schoorsteen waren in de oudste tijden onbekend.

Een vuur op den leemen bodem in het midden van het vertrek aangelegd en een opening in het dak voor den afvoer van den rook, is een van de oudste wijzen van stoken geweest.

Later werd de dakopening door 'n schoorsteen vervangen, waardoor ook de haard een plaats kreeg tegen een der wanden van het vertrek.

In de eerste tijden was hout de meest gebruikte brandstof, n.l. rijshout en eikenblokken. Eerst in de 13e eeuw werd het gewoonte om ook turf te gebruiken.

Er was turf in overvloed : men had ze in Vlaanderen en in Holland voor het steken.

Van turf zeide men anno 1285 : men graeft goede eerde uut, daer men turf of maect ende

goet vier (vuur) beter dan van houte, maer et maecket vuylre asschen ende et ruuct (rookt) qualiker dan thout. In de 14e en 15e eeuw werden groote hoeveelheden turf voor de huishoudens ingeslagen. Men onderscheidde „rots torp” en „wits torp” waarmede waarschijnlijk doove kolen of turfkolen bedoeld werden. Ook kan het de kleine harde turf, onze baggelaar beteekenen, die vaak een witten aanslag heeft. In de 13e eeuw werden ook reeds steenkolen gestookt, echter alleen in smidsen en andere groote werkplaatsen. Steenkolen werden uit het Luiksche aangevoerd en Namen was de stapelplaats.

Men bleef de voorkeur schenken aan een goed houtvuur boven „smecolen” daar van dezen in het „Reglement der ghesontheit” gezegd werd : „dat het doet den minse in seere quade siekten vallen, want het heeft ghefenijnden rueck”. . . .

Bij de primitieve blusmiddelen 'dier dagen was het een zaak van het grootste gewicht om degelijke voorzorgsmaatregelen te treffen teneinde brand te voorkomen.

Een van deze voorzorgsmaatregelen was o.a. de „vier-cloche van metaal oft van eerde,” d.w.z. een vuurklok of stomp waaronder des nachts het vuur bewaard werd.

De plaats van het hedendaagsche gascomfoor of petroleumtoestel werd ingenomen door kleine kook- of verwarmingstoestellen, die met gloeiende houtskool werden gevuld en bekend waren onder verschillende namen : „vuurvot”, „vuurpan”, „vuurster” en „vierteijle”. Een dergelijk comfoor is in het Rijksmuseum te Amsterdam te zien. Tot slot willen we nog vermelden, dat hoewel in Duitschland reeds in de 15e eeuw het vervaardigen van kachels een afzonderlijke tak van kunstnijverheid was, hiervan ten onzent nog niets bekend was.

Casaqueblouse van zwart en witte of zwart en grijze tricotzijde met lange mouwen en doorgevlochten satijnen sliepen.

DE ROODE BURCH

Roman van ANNY WOTHE

Geautoriseerde vertaling uit het Duitsch.

15)

Aet andere kind, waarin Josa, Gisbert en Reedern tot hun schrik Allietta herkennen, keek niet op, en over haar bruine wangen rolde onbewust een traan.

Achter den zigeunerkoning Pano stond hoog opgericht „Zozo”, de oude zigeunermoeder met grijs, strak haar, en keek de vreemdelingen somber aan.

Pano boog, met zijn hand op zijn hart, diep voor graaf Geza Abercron en zei in een mengeling van Spaansch en Fransch, onderwijl geslepen lachend, tegen de nieuwe gasten: „Pano, de koning der Gitanos, biedt den vreemdelingen zijn welkomstgreet aan. Niet voor niets zijn zij den moeilijken weg naar het Albaycin gekomeh, het nest van de Gitanos in de rotsen verborg schitterende schatten. Ten eerste Allietta, „de ster van Granada”, hier naast hem, de toekomstige koningin van zijn stam, en dan Emine, „het lachende geluk”, die de harten deed ontvlammen en de zinnen boeide wanneer zij danste.”

En Emine lachte bij deze woorden met haar schitterende oogen, en de roode lippen gloeiden als roode rozen. Allietta keek niet op. Als versteend bleef zij staan, een ontroerend beeld van hulpeloze vertwijfeling.

De oude zigeunerkoning echter, in zijn verschoten jas van blauw fluweel, zijn roode sjerp om zijn mager lichaam en zijn voeten in gele leeren slobkousen gewrongen, legde zwaar zijn hand op Allietta's schouder en dwong haar daardoor eindelijk op te kijken.

Smeevend om hulp keken de zwarte kinderoogen in het rond en bleven beurtelings op Josa en Rolf von Reedern rusten. Iets als een groet ging er van oog tot oog, en een lachje kwam er om Allietta's mond.

Rolf, die reeds wilde ingrijpen om den ouden man te verhinderen Allietta tot dansen te dwingen, ging nu weer achteruit. Hij las in de oogen van het kind dat haar vrees verdwenen was, dat het zich plotseling veilig gevoelde in zijn bescherming, en een zonderlinge gewaarwording groeide er in zijn ziel.

De mannen en de half-volwassen jongens stemden hun gitaren. In een oogenblik vormde zich een kring om de beide meisjes, die bij de eerste dansrhythmen reeds wild met hun heupen wiegden, terwijl Emine met lokkende oogen en een verleidelijk glimlachje de anjers op haar borst schikte, en Allietta van onder haar lange wimpers droomend voor zich uitkeek.

Nu hieven de beide meisjes de castagnetten op. De luide uitroepen der zigeuners mengden zich in de muziek. De van levenslust schitterende oogen van de kleine Emine openden zich wijd en vervolgden met een spottende uitdrukking Allietta, die gracieus wegzweefde om te ontkomen aan Emine, die haar wilde grijpen. Er ontspon zich een bekoorlijk spel tusschen de beide meisjes. De castagnetten klepperden niet langer eentonig. Het klonk nu eens als een overmoedige roffel, dan weer als het dreigend naderen van het noodlot. Eén oogenblik van stilte, en dan ineens een hartstochtelijk gejuich. Uit den dichten kring van toeschouwers braken kreten van bewondering los. Allen sloegen woest de maat met hun handen.

„Tango, tango!” klonk het uit de rijen toeschouwers een afkorting van „Fandango”, en toen stond Emine ineens stil, haar rokken hoog opgetild en haar hand op den rug. Uitdagend, buitensporig vermetel, bijna brutaal, schitterden haar zwarte oogen, haar eventjes geopende mond sloot zich vast, haar neusvleugels trilden, haar handen bewogen zich als hielden ze nog de castagnetten vast, die nu echter waren weggegoorpen. Steeds sneller, steeds opzweepender klonk de muziek. De rokken zwierden. Als in een draaikolk werpt de danseres zich in het rond, om dan, de eene voet naar voren gestoken, als een standbeeld te blijven staan, de eene hand op de heup gelegd, de andere los boven het hoofd houdend. De nu weer eventjes geopende mond, de schitterende oogen, de overdreven bewegingen der heupen, geven uitdrukking aan een zinnelijken roes, die door de toeschouwers joelend begroet wordt.

Emine liep met een triomfeerenden blik achteruit en greep naar de handen der mannen, om hen de toe-

komst te voorspellen, terwijl nu Allietta zich gereed maakte om te gaan dansen.

Haar droomerige oogen dwalen naar Rolf von Reedern, weer glanst er een zonnig lachje op haar gezicht, en dan wiegt zij als een teere libel door den zonneglans van den zinkenden dag. Geen spoor van den woesten hartstocht van Emine, niets van de woeste manieren der zigeuners met hun gestamp en geschreeuw komt bij haar tot uitdrukking. Als een vreemde, zoete bloem zweeft Allietta over den grond, dien haar voeten nauwelijks aanraken. Haar groote, zwarte oogen zijn als in vervoering wijd geopend, de donkere, met rozen versierde haren waaien om het lieve gezichtje.

„Nooit zag ik iets schooners,” zei Josa verrukt, geheel geboeid door den dans. „Dat meisje is een vol-leerde, groote kunstenaar.”

Een gejuich brak er nu los uit de rijen der toeschouwers. De jonge zigeunervrouwen rukten de bloemen van hun borst en uit het hoogopgemaakte haar, en wierpen ze naar Allietta. Deze stond, rustig ademhalend, weer met neergeslagen oogen naast Pano, den zigeunerhoofdman, die zijn puntigen, witten, met goud en loovertjes bezaaiden hoed in zijn hand draaide,

Pano, de Zigeunerhoofdman.

en met een buiging, zijn oogen recht op Don Miguel de Tendilla gericht, die alsof hij vermoeid was tegen een deur van een der holwoningen leunde, zei:

„Pano, de koning der Gitanos, vraagt om goud voor de „Ster van Granada” en voor „het lachende geluk”.”

„Het lachende geluk” waagde intusschen eenige aanvallen op de jonge heeren, die zich gewillig door haar lieten waarzeggen. Haar heldere lach klonk nu hard in Josa's oor.

Allietta stond, terwijl een vlammeende blos haar ge-laet kleurde, voor Josa, en vroeg:

„Geef hem niets! Alsjeblieft, niets voor mij! Ik wil niet voor geld dansen, ik wil niet!”

Josa streek het kind teeder over het verhitte voorhoofd, ook Isabella en Gerta kwamen erbij, en Isabella zei, zonderling week, tegen de kleine zigeunerin:

„Je hoeft geen geld aan te nemen, Allietta. Maar hier, dit aandenken zou ik je graag willen geven.”

Zij maakte van haar hals een kettinkje met een kleine gouden medaille los en hing het Allietta om. Die stond een oogenblik als verdoofd, toen viel zij voor Donna Isabella op haar knieën en kustte haar handen.

Onthutst, bijna verlegen, deed Isabella het meisje opstaan.

„Je lijkt zooveel op mij,” zei Isabella als wilde zij zich verontschuldigen.

Bruusk ging Don José nu tusschen de beide meisjes staan.

„Dames, het is meer dan tijd om te verrekken,” waarschuwde hij.

„Ik denk er niet aan, Don José,” lachte Gerta, „eerst willen wij nog onze toekomst weten.”

„U zult dien onzin toch zeker niet gelooven, Com-

tesse?” — „Maar natuurlijk! Ik zweer bij de Gitanos!”

Don José ging nu snel naar Don Miguel, die nog steeds tegen de deur van een der woningen leunde en Allietta peinzend nakeek.

„Waarom zoo in gedachten, beste vriend?” riep Don José den Conde toe. „Ga mee, laten we verder gaan. De jongelui zijn geheel onder den indruk van dit zigeunergebroed, dat natuurlijk, zooals altijd, slechts de bedoeling heeft ons allemaal grondig leeg te plunderen.”

Don Miguel schudde zijn hoofd.

„Laat me met rust, Don José. Mijn knieën beven, zoo ontgaan ben ik over die kleine danseres. Gelijkt ze niet sprekend op mijn Isabella?”

„U ziet spoken, Conde. Wel is waar kan men een kleine gelijkenis bespeuren, maar dat is toch waarachtig geen reden om u zoo op te winden.”

Langen tijd bleven de oogen van den graaf op den spreker rusten. Het leek wel alsof hij den man tegenover hem tot in het diepst van zijn ziel wilde zien.

„Breng het kind hier,” zei hij bevelend tegen Don José, en toen deze een oogenblik aarzelde, stampte de Conde driftig met zijn voet op den grond.

„Ook dien kerel, dien lompenkoning, moet je hier brengen,” klonk het bevelend. „Als ik aan je vriendschap moet gelooven, doe dan wat ik zeg!”

Schouderophalend ging Don José naar Allietta en bracht het half-tegenstribbelende meisje aan de hand naar Don Miguel, om wien zich een kring brutaal-kijkende vrouwen geschaard had.

„Maak dat je weg komt!” schreeuwde hij tegen hen, in een wijden cirkel eenige geldstukken naar hen toewerpend, waarom zij even later schreeuwend op den grond lagen te vechten.

Onrustig onderzoekend gleden Don Miguel's blikken over Allietta's gezicht, koel onderzoekend, monsterrend.

„Ben je de dochter van den koning, Allietta?” vroeg hij kort.

Het meisje knikte zwijgend met het hoofd.

„Hou je van hem?”

„Nee, Senor, hij slaat Allietta.”

„Ben je altijd bij hem geweest?”

„Altijd, Senor.”

„Wat doe je bij hem?”

„Ik dans en breng bloemen naar Granada. De vreemdelingen koopen ze.”

„Breng mij dan ook bloemen, kleintje. Weet je het huis van Don Miguel de Tendillas?”

Allietta was bleek geworden.

Smeevend hief zij haar gevouwen, slanke handen naar Don Miguel op.

„Ik mag niet, Senor, Pano heeft mij verboden, de Casa del Tendilla te betreden.”

De oogen van den Conde keken somber.

„Waarom?” vroeg hij kort.

Allietta keek den vreemden man vol vrees aan.

„Pano denkt — dat mij daar leed zou kunnen geschieden,” stotterde Allietta verward.

De Conde begon luid te lachen. Toen ging hij naar den zigeunerkoning toe, die, nog steeds met zijn vieren, witten vilthoed in de eene, en zijn koningsstaf in de andere hand ijverig aan het geld inzamelen was.

„Hoe ben je aan dat meisje hier gekomen?” snauwde Don Miguel tegen den Gitano. „Spreek de waarheid.”

Een kort oogenblik slechts ontmoetten de oogen van Don José en den zigeunerkoning elkaar, maar de beide mannen moesten elkaar toch wel goed hebben begrepen, want nadat de geslepen, zwarte oogen van Pano Don José een teken van verstandhouding hadden gegeven, gaf hij heel bedaard en eerbiedig ten antwoord:

„Niet gestolen, Senor. Allietta een arm kind van zoon van Pano, heel heusch kleinkind van Pano, Senor.”

„Dat zul je moeten bewijzen,” riep Don Miguel opgewonden uit. Een blinde kan toch zien, dat dit meisje niet van jou is. Je hebt het gestolen, en ik zal je de politie op je dak sturen, begrepen?”

„Niets stelen, Senor. Pano is een koning. Pano houdt van Allietta. Zij is onze bloem, onze ster.”

„Om 's hemels wil, Conde, maak toch niet zoo'n drukte om dat zigeunermeisje,” fluisterde Don José tegen zijn vriend. „De anderen worden reeds opmerkzaam. Die kerel kan u toch niet ontloopen. Als u hem wantrouwt, kunt u hem iederen dag door de politie bereiken. Hij is hier blijvend gevestigd, zooals u ziet.”

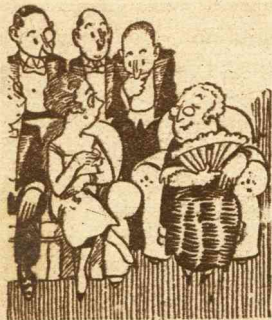
Don Miguel streek met zijn slanke hand over zijn klam voorhoofd.

„Je hebt gelijk, beste vriend, ik zie overal spoken. Maar de gelijkenis van dit kind met Isa heeft mij totaal in de war gebracht.

(Wordt vervolgd)

Waaraan zij denken moest.

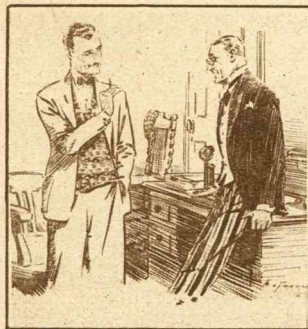
Een jong getrouwd vrouwtje werd door haar kennissen vaak becristiseerd over de vrijheid waarmee zij kleine attenties aanvaardde van andere heeren.

Op zekeren keer haalde zij tijdens een soiree uit haar handtaschje d'r zakdoekje, waarin een knoop zat, om haar aan iets te herinneren.

„Lieve help,” zei ze tot eenige vrienden die om haar heen stonden, „waar is die knoop voor in mijn zakdoek? Ik heb hem erin gelegd om aan iets te denken.”

„Lieve,” zei een oude dame, die haar woorden gehoord had, „misschien heb je hem erin gelegd om eraan te denken dat je getrouwd bent?”

Nieuwsgierige vriend: „Waarom vraag je je patiënten toch altijd zoo uitvoerig naar de merken wijn die zij drinken?”

Dokter: „Om hun financiële omstandigheden te weten, ouwe jongen. Dan weet ik hoeveel ik voor mijn visites rekenen kan.”

Mevrouw: „Maar Mina, gebruik je nu je zakdoek om het vaatwerk af te drogen?”

Mina (dom lachend): „O, 't is niks, mevrouw. Hij is toch vuil.”

VOOR DE JEUGD

1. Zal ik met mijn verjaardag veel cadeautjes krijgen?
2. Zal 1925 mij geluk brengen?
3. Zullen er groote veranderingen in mijn leven plaats grijpen?
4. Zal ik in 1925 trouwen?
5. Zal ik dit jaar gezond blijven?
6. Zal ik dit jaar een erfenis krijgen?
7. Zal ik dit jaar door mijn examen komen?
8. Zal ik een groote reis maken?
9. Zal ik op school vooruit komen?
10. Zal ik dit jaar een Panorama-prijs winnen?
11. Zullen we in 1925 een mooien zomer hebben?
12. Zal dit jaar mijn hartewensch in vervulling gaan?

Zijn talrijke familieschaar

Zijn lieve nichten en brave neven,
Wenscht Oom Tom dat 't nieuwe jaar
Hun voorspoed en geluk zal geven.

Leer naar gelang ge ouder wordt

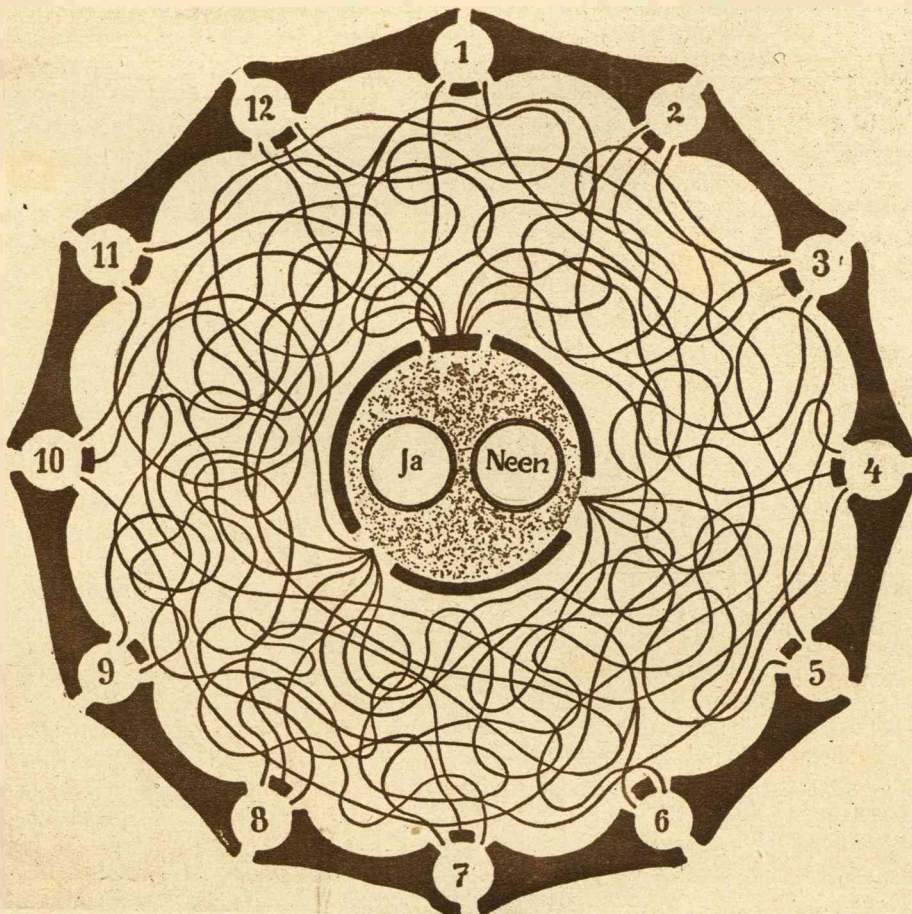
Het werk dat je is opgedragen
Te doen met vreugd; hij die steeds
[mort,
Verbittert zijne levensdagen.

WAT ZAL ONS HET NIEUWE JAAR BRENGEN?

DIT is een aardig spelletje voor den Oudejaarsavond. Op nevensstaande figuur zien we langs den buitenrand twaalf cijfers. Door middel van deze cijfers kan men twaalf vragen doen en het antwoord op deze vragen verkrijgt men als men één van de lijnen volgt, die zich bij deze cijfers bevinden. Het antwoord bevindt zich in de middelste cirkels en is heel duidelijk, want zooals je ziet bestaat het uit: „ja” of „neen”.

Er zijn echter ook vragen die niet beantwoord worden. Dit is overal het geval waar de lijnen op een zwart blokje stuiten.

Je bemerkt wel, het spelletje is volstrekt niet moeilijk. Het is alleen nog maar de vraag wat jullie graag weten wilt. Om je op weg te helpen, laten we hier twaalf vragen volgen. Je kunt er natuurlijk andere bij bedenken. Ziehier onze twaalf vragen:

WAT ZAL ONS HET NIEUWE JAAR BRENGEN?

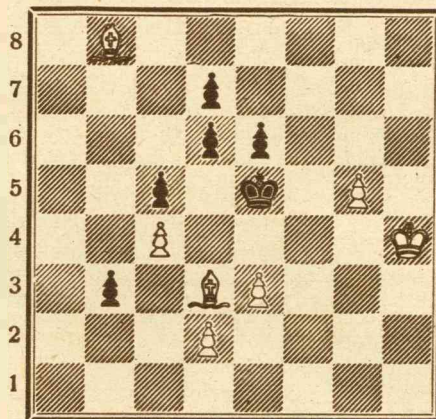
Schaken.

PROBLEEM No. 9 (driezet).

Auteur: E. de Korte, te Kortgene.

ZWART.

6 Stukken.

WIT.

7 Stukken.

Oplossing van Probleem No. 8: 1 Pd6, Td6:
2 Lf6 ♚, enz.

Ter plaatsing aangeboden problemen en nieuwe oplossingen worden gaarne ingewacht bij J. Verstoep Jzn, Frederik Hendrikstraat 37, Delft.

Willie: „Vader, een van de jongens van mijn klas zei dat ik op u geleek.”

Vader: „Zoo! En wat zei je?”

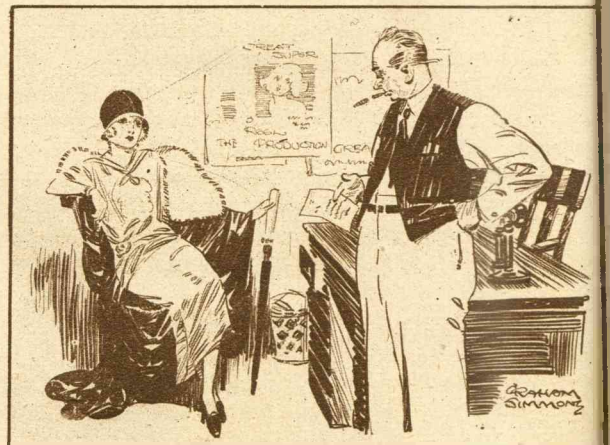
Willie: „Niets. Ik durfde niet. Hij is een stuk groter dan ik.”

Van ons Boekenplankje.

Frans Bastiaanse, *Nederlandsche Letterkunde*. 2e Een interessant overzicht van de ontwikkeling van Letterkunde, met uitgebreide bloemlezing. — A'dam, Mij. voor Goede en Goedkoop Lectuur.

Jan Feith, *De Vrede in Prent*. — Een curieuse verzameling karikaturen uit verschillende landen, die een zeer goeden indruk geven van den beruchten „vrede”. — tekst maakt het gemakkelijk in de teekeningen ook artistieke waarde te zien. — A'dam, Scheltens en Gilt.

Dr. M. G. de Boer, *Van oude Voyagien*. — Een aantoonende verhalen van de ontdekkingsreizen van onze ouders, zooals: de overwintering op Nova Zembla, de reis van Olivier van Noort om de wereld, enz. Verlucht met reproducties naar oude, originele gravures. Een boek voor jong en oud om aan te smullen. A'dam, H. Meulenhof.

Directeur van een filmonderneming: „En waarom wilt u aan de film gaan?”
Planken-schoonheid: „Nu, het is zoo leuk en gemakkelijk om den geheelen dag niets anders te doen dan je te laten fotografeeren.”

IN TIJD VAN BURGEROORLOG.

HET was burgeroorlog in het land, wel een der ellendigste dingen, die een volk kunnen overkomen: de eene partij stond vijandig tegenover zijn eigen landslui. Daarbij kwamen nog dat vreeselijke herfstregens de menschen doorweekte, letterlijk en door al die geleden ellende was het gros van het leger ongevoelig geworden voor alles. — Daarom lette ook geen van het kleine troepje soldaten, op het arme kind, dat daar ginds onder dien wagen zat: zijn huis was boven hem verbrand, zijn ouders waren weg en de kleine zevenjarige wist niet waar hij heen zou gaan, terwijl hij kreten uitstootte die den krijgslui in gewonen tijd door merg en been zouden zijn gegaan!

Ja toch: een was er, die even stil hield en zich medelijdend over den kleinen heenboog.

„Wat scheelt er aan, zeg?” vroeg hij.

„Och ik heb zoo'n honger, mijnheer,” riep de jongen.

„Daar heb je dan een stukje brood,” en de arme soldaat reikte hem de helft van de eenige snede brood die hij nog bezat.

De kleine jongen viel er uitgehongerd op aan en was op dat oogenblik nog te uitgeput om veel blijk te geven van dankbaarheid, maar toch zou hij in staat zijn, een paar uur later ruimschoots zijn erkentelijkheid te toonen. Hoor maar eens wat er gebeurde:

De soldaat stond op schildwacht, maar... was ingeslapen en dit zou hem zijn eer kosten, want in het militaire leven zijn de straffen niet gering!

De kleine jongen had zijn weg echter vervolgd, en zag den armen schildwacht uitgeput tegen een boom geleund slapen. Wacht maar! Hij fluks de plaats ingenomen: geweer op schouder en steeds op de uitkijk naar de vijandige partij. Goddank, alles ging goed, de schildwacht werd niet gesnapt en het valt niet uit te maken, wie meer verheugd was bij het ontwaken: de soldaat zelf of de kleine jongen. — Hebben die beiden ons nu ook niet duidelijk de les gegeven, dat je voor elkaar wat over moet hebben? OOM TOM.

